

**PARLEMENT BRUXELLOIS
BRUSSELS PARLEMENT**

SESSION ORDINAIRE 2025-2026

6 JUIN 2025

**PARLEMENT DE LA RÉGION DE
BRUXELLES-CAPITALE****RAPPORT ÉCRIT****fait au nom de la commission délibérative
sur la propreté de l'espace public**par Angelina CHAN (FR), Stijn BEX (NL)
et deux citoyens tirés au sort (FR-NL)

GEWONE ZITTING 2025-2026

6 JUNI 2025

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
PARLEMENT****SCHRIFTELIJK VERSLAG****uitgebracht namens de overlegcommissie
over de netheid van de openbare ruimte**door Angelina CHAN (FR), Stijn BEX (NL)
en twee gelote burgers (FR-NL)

Ont participé aux travaux de la commission :*Membres effectifs :*

MR: Clémentine Barzin, Angelina Chan, Aurélie
Czekalski, Ismail Luahabi.
PS: Isabelle Emmery, Yannick Piquet, Cécile Vainsel.
PTB: Francis Dagrin, Danaé Michaux Maimone, Oliver
Rittweger de Moor.
Les Engagés: Mounir Laarissi.
Ecolo: Calvin Soiresse Njall.
Groen: Stijn Bex.
Team Fouad Ahidar: Fouad Ahidar.

Autres membres:

Groen: Emile Luhahi, Lotte Stoops.

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen:*Vaste leden:*

MR: Clémentine Barzin, Angelina Chan, Aurélie
Czekalski, Ismail Luahabi.
PS: Isabelle Emmery, Yannick Piquet, Cécile Vainsel.
PTB: Francis Dagrin, Danaé Michaux Maimone, Oliver
Rittweger de Moor.
Les Engagés: Mounir Laarissi.
Ecolo: Calvin Soiresse Njall.
Groen: Stijn Bex.
Team Fouad Ahidar: Fouad Ahidar.

Andere leden:

Groen: Emile Luhahi, Lotte Stoops.

Table des matières

I. Mandat de la commission délibérative.....	3
II. Déroulement de la commission délibérative	3
II.1. Séance d'installation (26 mars 2026).....	3
II.2. Phase d'information (28 mars 2026)	4
II.3. Phase de délibération (18 & 19 avril 2026)....	6
II.4. Phase des recommandations (30 mai 2026) ..	8
II.4.1 Discussion	8
II.4.2 Votes	9
II.5. Phase de présentation du rapport (6 juin 2026)	25
II.5.1 Discussion	25
II.5.2 Votes	26
III. Clôture des travaux	27
III.1. Échange de vues	27
III.2. Intervention d'Audrey Henry, secrétaire d'État à la Région de Bruxelles-Capitale chargée de l'Aménagement du Territoire, de l'Urbanisme, de la Propreté publique et de l'Énergie	29
III.3. Intervention d'Aurélié Czekalski, présidente de la commission délibérative	29
IV. Recommandations adoptées par la commission délibérative	30
V. Annexes.....	44

Inhoudstafel

I. Mandaat van de overlegcommissie	3
II. Verloop van de overlegcommissie	3
II.1. Installatievergadering (26 maart 2026).....	3
II.2. Informatiefase (28 maart 2026).....	4
II.3. Beraadslagingsfase (18 & 19 april 2026).....	6
II.4. Aanbevelingsfase (30 mei 2026)	8
II.4.1 Bespreking	8
II.4.2 Stemmingen.....	9
II.5. Voorstelling van het verslag (6 juni 2026)	25
II.5.1 Bespreking	25
II.5.2 Stemmingen.....	26
III. Afsluiting van de werkzaamheden	27
III.1. Gedachtewisseling	27
III.2. Betoog van mevrouw Audrey Henry, staats- secretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw, Openbare Netheid en Energie	29
III.3. Betoog van mevrouw Aurélié Czekalski, voorzitster van de overlegcommissie.....	29
IV. Door de overlegcommissie aangenomen aanbe- velingen.....	30
V. Bijlagen	44

I. Mandat de la commission délibérative

Saisi d'une suggestion citoyenne portant sur la propreté de l'espace public, le Parlement bruxellois a décidé de constituer une commission délibérative sur la thématique.

Considérant la suggestion citoyenne qui, relevant l'incidence de l'état de propreté de l'espace public sur la qualité de vie des Bruxelloises et Bruxellois et l'attractivité de Bruxelles, demande qu'une commission délibérative formule des recommandations de mesures structurelles pour une ville plus propre, basées sur les axes clés que sont la collecte des déchets, le nettoyage, la prévention et les sanctions;

Considérant qu'il importe notamment d'inscrire la commission délibérative dans le cadre des compétences bruxelloises, de délimiter la thématique, qui ne doit être ni trop étroite pour susciter un débat, ni trop large pour en permettre le suivi, et de prendre en compte les mesures existantes ou à venir;

Considérant l'échange de vues qui a eu lieu sur ce point en commission de l'Environnement en date du 7 janvier 2026⁽¹⁾, dont il ressort qu'il importe particulièrement de prendre en compte la collaboration entre les différents acteurs de la propreté en Région bruxelloise;

La thématique a été reformulée comme suit:

La propreté de l'espace public constitue l'un des enjeux principaux pour la qualité de vie des Bruxelloises et Bruxellois et l'image de Bruxelles. La Région bruxelloise s'est donc notamment dotée, en 2022, d'une stratégie [clean.brussels](#) en vue d'être durablement plus propre.

Quelles mesures structurelles, nouvelles ou existantes, privilégier aujourd'hui pour, en collaboration avec les différents acteurs concernés, améliorer la gestion des déchets et le nettoyage de l'espace public, rendre la prévention et les contrôles en la matière plus efficaces et ainsi renforcer la propreté et l'attractivité de Bruxelles?

II. Déroulement de la commission délibérative

II.1. Séance d'installation (26 mars 2026)

Les travaux de la commission délibérative ont été inaugurés par:

(1) Voir aussi la synthèse de l'échange de vues (http://weblex.brussels/data/annexes/uploads/sv20260310084453cd_25-26-001_com_environnement_26-01-07_compte_rendu_f.pdf_.pdf)

I. Mandaat van de overlegcommissie

Naar aanleiding van een burgervoorstel over de netheid van de openbare ruimte besliste het Brussels Parlement om een overlegcommissie over dat thema op te richten.

Overwegende het burgervoorstel waarin werd gewezen op de impact van de netheid van de openbare ruimte op de levenskwaliteit van de Brusselaars en de aantrekkingskracht van Brussel, en waarin werd gevraagd om een overlegcommissie aanbevelingen te laten formuleren met betrekking tot structurele maatregelen voor een schonere stad, op basis van de volgende pijlers: afvalophaling, reiniging, preventie en bestraffing;

Overwegende dat het inzonderheid van belang is om de overlegcommissie te laten aansluiten op de Brusselse bevoegdheden, het thema af te bakenen (niet te nauw om een debat op gang te kunnen brengen, maar ook niet te ruim om een follow-up mogelijk te maken) en rekening te houden met de bestaande of nog te nemen maatregelen;

Overwegende de gedachtewisseling die daaromtrent op 7 januari 2026⁽¹⁾ heeft plaatsgevonden in de commissie voor het Leefmilieu, waaruit in het bijzonder naar voren is gekomen dat het heel belangrijk is om rekening te houden met de samenwerking tussen de verschillende spelers op het gebied van netheid in het Brussels Gewest;

Werd het thema als volgt geherformuleerd:

De netheid van de openbare ruimte is een belangrijke uitdaging voor de levenskwaliteit van de Brusselaars en het imago van Brussel. Het Brussels Gewest heeft daarom in 2022 met name de strategie [clean.brussels](#) aangenomen om Brussel op een duurzame manier proper te maken.

Op welke nieuwe of bestaande structurele maatregelen moeten we vandaag inzetten om, in samenwerking met de verschillende betrokken actoren, het afvalbeheer en de schoonmaak van onze openbare ruimte te verbeteren, de preventie en controles doeltreffender te maken, en op die manier te zorgen voor een netter en aantrekkelijker Brussel?

II. Verloop van de overlegcommissie

II.1. Installatievergadering (26 maart 2026)

De werkzaamheden van de overlegcommissie werden plechtig geopend door:

(1) Lees hier de samenvatting van de gedachtewisseling (http://weblex.brussels/data/annexes/uploads/sv20260310084453cd_25-26-001_com_environnement_26-01-07_compte_rendu_f.pdf_.pdf)

- M. Bertin Mampaka Mankamba, président du Parlement, qui a souhaité la bienvenue aux participants et a particulièrement remercié les parlementaires et les citoyens présents pour leur investissement;
- Mme Aurélie Czekalski, présidente de la commission délibérative, qui a remercié l'ensemble des parties prenantes pour leur contribution au processus, a expliqué la procédure de vote (vote secret consultatif des citoyens et vote public décisionnel des parlementaires) et a annoncé que les recommandations ainsi adoptées par la commission délibérative feraient l'objet d'un suivi des parlementaires.

Les participants ont par ailleurs été informés sur le déroulement du processus et les différentes mesures mises en place afin que chacune et chacun puisse pleinement y participer.

Voir la [vidéo du 26 mars 2026](#) sur la plateforme [democratie.brussels](#)

II.2. Phase d'information (28 mars 2026)

La première partie de la phase informative a été consacrée à une présentation générale de la thématique et à sa mise en contexte.

M. Andrea Bortolotti, architecte-urbaniste, chercheur et professeur assistant à l'École polytechnique de Milan, est ainsi intervenu sur les causes et conséquences de la malpropreté de l'espace public, partageant les conclusions de l'étude qu'il avait menée à propos de la propreté dans des zones particulièrement denses de la Région (voir [Les détritrus de la ville: repenser la gestion des déchets à Bruxelles](#)).

M. Adel Lassouli, porte-parole, et M. Jos Raymenants, directeur général adjoint de l'Agence Bruxelles-Propreté, sont quant à eux revenus sur la manière dont s'opère la coordination des différents acteurs de la propreté à Bruxelles (Agence Bruxelles-Propreté et communes pour l'essentiel) et ont ensuite exposé les objectifs poursuivis et les moyens déployés dans le cadre de la stratégie [clean.brussels](#).

Voir la [présentation](#)

Enfin, Mme Audrey Henry, Secrétaire d'État en charge de la Propreté publique, a rendu hommage aux agents qui œuvrent au quotidien à rendre la ville plus propre et a rappelé les différentes réformes prévues dans la déclaration de politique générale: réforme des collectes en porte-à-porte afin qu'elles correspondent davantage aux besoins, redéploiement des points de collecte en fonction des spécificités des quartiers, mise sur pied d'une brigade d'intervention rapide pour lutter contre les dépôts clandestins, meilleure application des sanctions.

- de heer Bertin Mampaka Mankamba, voorzitter van het Parlement, die de deelnemers welkom heette en in het bijzonder de aanwezige parlementsleden en burgers bedankte voor hun toewijding;
- mevrouw Aurélie Czekalski, voorzitter van de overlegcommissie, die alle deelnemers bedankte voor hun bijdrage aan het proces, een woordje uitleg gaf over de stemmingsprocedure (raadgevende en geheime stemming door de burgers en beslissende en openbare stemming door de parlementsleden) en aankondigde dat de door de overlegcommissie aangenomen aanbevelingen door de parlementsleden zouden worden opgevolgd.

De deelnemers kregen daarnaast ook informatie over het verloop van het proces en de verschillende maatregelen die ervoor moesten zorgen dat iedereen er op een volwaardige manier aan zou kunnen deelnemen.

Bekijk hier de [opname van 26 maart 2026](#) op het platform [democratie.brussels](#)

II.2. Informatiefase (28 maart 2026)

Het eerste deel van de informatiefase stond in het teken van een algemene voorstelling en contextualisering van het thema.

De heer Andrea Bortolotti, architect-stedenbouwkundige, onderzoeker en assistent-professor aan de polytechnische school van Milaan, had het over de oorzaken en gevolgen van het gebrek aan netheid in de openbare ruimte en deelde de conclusies van zijn studie over de netheid in de bijzonder dichtbevolkte stadsdelen van het gewest (zie [Afval van de stad: nood aan een hervorming van het Brussels afvalbeheer](#)).

De heer Adel Lassouli, woordvoerder, en de heer Jos Raymenants, adjunct-directeur-generaal van Net Brussel, hielden vervolgens een uiteenzetting over de manier waarop de coördinatie van de verschillende instanties die Brussel netjes moeten houden (voornamelijk Net Brussel en de gemeenten), verloopt. Daarnaast zijn ze ook dieper ingegaan op de doelstellingen van de strategie [clean.brussels](#) en de middelen die daarvoor worden ingezet.

Bekijk hier de [presentatie](#)

Tot slot bracht de staatssecretaris bevoegd voor Openbare Netheid, mevrouw Audrey Henry, hulde aan het personeel dat zich dagelijks inzet om de stad proper te maken. Zij overliep de verschillende hervormingen die opgenomen zijn in de algemene beleidsverklaring: een hervorming van de huis-aan-huisophalingen om die beter af te stemmen op de behoeften, een herstructurering van de inzamelpunten op basis van de specifieke situatie in de wijken, de oprichting van een snelle interventie-eenheid om sluikestorten te bestrijden en een betere toepassing van de sancties.

La deuxième partie de la phase informative a été consacrée à l'approfondissement de différents enjeux liés à la thématique, identifiés par le comité d'accompagnement:

- coopération entre acteurs;
- prévention et sensibilisation;
- contrôles et sanctions;
- urbanisme et propreté;
- activités économiques et propreté.

Sont intervenus sur l'enjeu de la coopération entre acteurs:

- M. Lionel Culot, manager public de zone quartier Midi, M. Éric Janssens, premier surveillant collectes, et M. Nejib Mouldi, travailleur de terrain nettoyage, Agence Bruxelles-Propreté;
- M. Nathanaël Lebailly, service Travaux publics, commune d'Etterbeek;
- M. Steve Lersberghe, General Management – Public Affairs, et M. Robert Dhainaut, Directeur Customer Equipment, STIB;
- M. Aarnout Ecker, General manager, Denuo.

Sont intervenus sur l'enjeu de la prévention et de la sensibilisation:

- Mme Élise Parentani, responsable sensibilisation et communication externe, et M. Najime Boumazoughe, dispatching radio, POC safe.brussels, Agence Bruxelles-Propreté;
- Mme Cataline Sénéchal, chargée de mission, Inter-Environnement Bruxelles.

Sont intervenus sur l'enjeu des contrôles et des sanction:

- Mme Nadia Schuurman, responsable recherche et verbalisation, et M. Fabian Ooms, contrôleur recherche et verbalisation, Agence Bruxelles-Propreté;
- M. Matthieu Herman, responsable service Propreté publique, commune d'Ixelles;
- Mme Delphine Schelpe, commissaire divisionnaire, directrice proximité, et M. Michaël Strous, inspecteur principal, zone de police Midi;
- Mme Katrien Van den Bruel, cheffe de la division Inspection et Sols pollués, et Mme Pauline Saoul, conseillère juridique au service Responsabilité élargie des producteurs et Réglementation, Bruxelles Environnement.

Sont intervenus sur l'enjeu de l'urbanisme:

In het tweede deel van de informatiefase werd dieper ingegaan op allerlei uitdagingen die zich in het licht van het centrale gespreksthema stellen en die bepaald waren door het begeleidingscomité.

- samenwerking tussen de actoren;
- preventie en bewustmaking;
- controle en sancties;
- stedenbouw en netheid;
- economische activiteiten en netheid.

Over de samenwerking tussen de actoren namen de volgende sprekers het woord:

- de heer Lionel Culot, zonemanager Zuidwijk, de heer Éric Janssens, eerste opzichter ophalingen, en de heer Nejib Mouldi, werknemer van de reinigingsdienst, Net Brussel;
- de heer Nathanaël Lebailly, dienst Openbare Werken, gemeente Etterbeek;
- de heer Steve Lersberghe, General Management – Public Affairs, en de heer Robert Dhainaut, Directeur Customer Equipment, MIVB;
- de heer Aarnout Ecker, general manager, Denuo.

Over preventie en bewustmaking namen de volgende sprekers het woord:

- mevrouw Élise Parentani, verantwoordelijke bewustmaking en externe communicatie, en de heer Najime Boumazoughe, dispatching radio, POC safe.brussels, Net Brussel;
- mevrouw Cataline Sénéchal, opdrachthouder, Inter-Environnement Bruxelles.

Over de controle en sancties namen de volgende sprekers het woord:

- mevrouw Nadia Schuurman, verantwoordelijke recherche en verbalisatie, en de heer Fabian Ooms, controleur recherche en verbalisatie, Net Brussel;
- de heer Matthieu Herman, verantwoordelijke dienst Openbare Netheid, gemeente Elsene;
- mevrouw Delphine Schelpe, hoofdcommissaris, directeur nabijheid, en de heer Michaël Strous, hoofd-inspecteur, politiezone Zuid;
- mevrouw Katrien Van den Bruel, afdelingshoofd Inspectie en Verontreinigde Bodems, en mevrouw Pauline Saoul, juridisch adviseur bij de dienst Uitgebreide Producentenverantwoordelijkheid en Reglementering, Leefmilieu Brussel.

Over stedenbouw namen de volgende sprekers het woord:

- Mme Florence Provost, responsable parc immobilier & contact mobilité / urbanisme, Agence Bruxelles-Propreté;
- M. Nicolas Essig, chef de projet voirie, et M. Dimitri Strobbe, directeur maintenance, Bruxelles Mobilité;
- Mme Madeleine Guyot, géographe, professeure à l'UCLouvain.

Sont intervenus sur l'enjeu des activités économiques:

- M. Damien Beck, directeur activité commerciale, Agence Bruxelles-Propreté;
- Mme Lisa Isnard, Secrétaire générale, Brussels Enterprises Commerce & Industry (Beci);
- M. Benjamin Wayens, géographe, logisticien de recherche et maître d'enseignement à l'ULB.

Voir la [vidéo du 28 mars 2026](#) sur la plateforme [democratie.brussels](#)

Voir la [fiche d'information](#)

II.3. Phase de délibération (18 & 19 avril 2026)

La phase de délibération a débuté par un entretien avec Mme Julie Eeckhoudt, déléguée générale de l'[AVPU – Association des Villes pour la Propreté Urbaine](#), qui a fait part de bonnes pratiques à l'œuvre dans des pays voisins.

Voir la [présentation](#)

La phase de délibération s'est poursuivie par la présentation du point de vue de chacun des groupes politiques représentés au sein de la commission délibérative.

Sont ainsi intervenus:

- M. Oliver Rittweger de Moor pour le groupe PTB;
- M. Fouad Ahidar pour le groupe Team Fouad Ahidar;
- Mme Angelina Chan pour le groupe MR;
- M. Emile Luhahi pour le groupe Groen;
- M. Calvin Soiresse Njall pour le groupe Ecolo;
- Mme Isabelle Emmery pour le groupe PS;
- M. Mounir Laarissi pour le groupe Les Engagés.

Voir la [fiche d'information](#)

Les participants ont ensuite été répartis en groupes restreints, composés de manière équilibrée de citoyens tirés au sort et de parlementaires, compte tenu de critères

- mevrouw Florence Provost, verantwoordelijke vastgoedbestand & contactpersoon mobiliteit / stedenbouw, Net Brussel;

- de heer Nicolas Essig, projectleider wegen, en de heer Dimitri Strobbe, directeur maintenance, Brussel Mobiliteit;

- mevrouw Madeleine Guyot, geograaf, hoogleraar aan de UCLouvain.

Over de economische activiteiten namen de volgende sprekers het woord:

- de heer Damien Beck, directeur commerciële activiteit, Net Brussel;
- mevrouw Lisa Isnard, secretaris-generaal, Brussels Enterprises Commerce & Industry (Beci);
- de heer Benjamin Wayens, geograaf, logistiek onderzoeker en docent aan de ULB.

Bekijk hier de [opname van 28 maart 2026](#) op het platform [democratie.brussels](#)

Raadpleeg hier de [informatiefiche](#)

II.3. Beraadslagingsfase (18 & 19 april 2026)

Om de beraadslagingsfase in te leiden vond een gesprek plaats met mevrouw Julie Eeckhoudt, algemeen afgevaardigde van de [AVPU – Association des Villes pour la Propreté Urbaine](#), die toelichting verschaftte over enkele goede praktijken in onze buurlanden.

Bekijk hier de [presentatie](#)

Vervolgens lichtte elke vertegenwoordigde politieke fractie in de overlegcommissie haar standpunt toe.

Volgende personen namen het woord:

- de heer Oliver Rittweger de Moor voor de PTB-fractie;
- de heer Fouad Ahidar voor de Team Fouad Ahidar-fractie;
- mevrouw Angelina Chan voor de MR-fractie;
- de heer Emile Luhahi voor de Groenfractie;
- de heer Calvin Soiresse Njall voor de Ecolofractie;
- mevrouw Isabelle Emmery voor de PS-fractie;
- de heer Mounir Laarissi voor de Les Engagés-fractie.

Raadpleeg hier de [informatiefiche](#)

Daarna werden de deelnemers opgedeeld in kleine, evenwichtig samengestelde groepen met gelote burgers en parlementsleden. Bij de samenstelling werd rekening

sociodémographiques (genre, âge, répartition géographique, langue, niveau de formation).

Un premier échange en groupes restreints a eu lieu au cours duquel les participants ont été invités à:

- dresser, sur la base des informations délivrées lors de la phase informative, un état de la situation en 2026, répondant à la question «*sur la plan de la propreté, où en est-on aujourd’hui?*»;
- élaborer une vision à l’horizon 2050, répondant à la question «*sur le plan de la propreté, dans quelle ville voulons-nous vivre en 2050?*»;
- identifier des moyens permettant de passer de l’une à l’autre, répondant ainsi à la question «*comment parvenir à la vision 2050?*».

Les premières idées émergeant du travail en groupes restreints ont alors été exposées en réunion plénière et soumises à M. Jean-Sébastien Derauw, expert thématique du comité d’accompagnement et COO (Chief Operating Officer) – inspecteur général Exploitation de l’Agence Bruxelles-Propreté, qui a remis un avis en termes de compétence, de faisabilité et de coût, et d’incidences.

Les groupes restreints ont été invités à reformuler leurs premières idées compte tenu des observations formulées par M. Jean-Sébastien Derauw, sous la forme de premières propositions de recommandations composées des trois partis suivantes:

- un titre (répondant à la question «*quoi?*»);
- des considérants (répondant à la question «*pourquoi?*»);
- des tirets (répondant à la question «*comment?*»).

Ces premières propositions de recommandations ont ensuite été regroupées en cinq thématiques, conjointement par des représentants de l’équipe chargée de la facilitation, des représentants du comité d’accompagnement (garant et expert thématique) et des porte-parole des groupes restreints.

Les cinq thématiques ainsi dégagées étaient les suivantes:

- gouvernance;
- prévention et sensibilisation;
- contrôles et sanctions;
- aménagement et infrastructures;
- organisation des collectes et métiers de la propreté.

gehouden met verschillende socio-demografische criteria (geslacht, leeftijd, geografische spreiding, taal en opleidingsniveau).

Tijdens een eerste gedachtewisseling in kleine groepen werd aan de deelnemers gevraagd om:

- op basis van de informatie die verstrekt was tijdens de informatiefase, een stand van zaken voor 2026 op te stellen en daarbij een antwoord te bieden op de vraag “*waar staan we vandaag op het vlak van netheid?*”;
- een visie voor 2050 uit te werken en daarbij te antwoorden op de vraag “*hoe moet de stad waarin wij in 2050 willen leven, eruitzien op het vlak van netheid?*”;
- te bepalen op welke manieren een overgang kan worden ingeluid en daarbij te antwoorden op de vraag “*hoe kan de visie voor 2050 worden waargemaakt?*”.

De eerste ideeën die het werk in de kleine groepen opleverde, werden vervolgens uiteengezet in de plenaire vergadering en voorgelegd aan de heer Jean-Sébastien Derauw, thematisch expert van het begeleidingscomité en COO (Chief Operating Officer) – algemeen inspecteur Exploitatie van Net Brussel. Hij formuleerde daarover een advies met aandacht voor het bevoegdheidsaspect, de haalbaarheid, de kostprijs en de impact.

De kleine groepen werden verzocht om hun eerste ideeën rekening houdend met de opmerkingen van de heer Jean-Sébastien Derauw te herformuleren in de vorm van eerste voorstellen van aanbevelingen, bestaande uit:

- een titel (die een antwoord moest bieden op de vraag “*wat?*”);
- consideransen (die een antwoord moesten bieden op de vraag “*waarom?*”);
- streepjes (die een antwoord moesten bieden op de vraag “*hoe?*”).

Die eerste voorstellen van aanbevelingen werden daarna gebundeld in vijf thema’s. Vertegenwoordigers van het team van facilitatoren deden dat samen met vertegenwoordigers van het begeleidingscomité (garant en thematisch expert) en woordvoerders van de kleine groepen.

Dat leverde de volgende vijf thema’s op:

- beheer;
- preventie en bewustmaking;
- controle en sancties;
- inrichting en infrastructuur;
- organisatie van de ophalingen en netheidsberoepen.

Les participants ont été invités à rejoindre le groupe thématique de leur choix. Les premières propositions de recommandations relevant de chacune des thématiques précédemment définies y ont été précisées et sélectionnées au travers d'une forme de référendum (chaque participant disposant de 10 points à répartir entre les différentes propositions; les propositions récoltant le plus de points étant retenues).

À l'issue de la phase délibérative, les propositions de recommandations ont été rassemblées dans un même document qui a fait l'objet d'un toilettage. Mené par les services, le toilettage s'est limité à opérer des modifications de forme, visant à harmoniser le texte et éventuellement à le restructurer (en fusionnant des (parties de) propositions traitant de sujets similaires ou en scindant des propositions traitant de sujets distincts).

Voir les [vidéos des 18 et 19 avril 2026](#) sur la plateforme [democratie.brussels](#)

Voir annexe 1: [Propositions de recommandations soumises à la discussion](#)

II.4. Phase des recommandations (30 mai 2026)

II.4.1 Discussion

Les propositions de recommandations formulées par les différents groupes thématiques ont été successivement soumises à l'avis des quatre autres groupes thématiques dont les membres pouvaient émettre des suggestions d'amélioration (précisions ou corrections), sans toutefois en altérer le sens.

Les suggestions d'amélioration émises dans ce cadre ont ensuite été examinées par les groupes thématiques qui avaient initialement formulé les propositions de recommandations. Au terme de l'examen, les groupes thématique disposaient de l'alternative suivante:

- soit intégrer les suggestions formulées;
- soit rejeter les suggestions formulées, auquel cas il devait s'en justifier.

Des porte-parole de chaque groupe thématique ont enfin rendu compte de ce travail en réunion plénière.

Voir annexe 2: [Propositions de recommandations modifiées suite à la discussion](#) (modifications apparentes)

Voir annexe 3: [Propositions de recommandations soumises au vote](#) (modifications non apparentes)

De deelnemers werden verzocht om zich aan te sluiten bij de themagroep van hun keuze. Daarin werden de eerste voorstellen van aanbevelingen voor elk van de vooraf bepaalde thema's verduidelijkt en werd een selectie gemaakt door middel van een soort referendum (iedere deelnemer kreeg 10 punten die hij kon verdelen over de verschillende voorstellen; de voorstellen met het hoogste aantal punten werden geselecteerd).

Na afloop van de beraadslagingsfase werden de voorstellen van aanbevelingen samengevoegd in één document waarop een tekstverfijning werd toegepast. De door de diensten uitgevoerde tekstverfijning omvatte uitsluitend vormelijke wijzigingen om de tekst eenvormig te maken en hem eventueel te herstructureren (door (delen) van voorstellen over gelijkaardige onderwerpen samen te voegen of voorstellen over verschillende onderwerpen op te splitsen).

Bekijk hier de [opnames van 18 en 19 april 2026](#) op het platform [democratie.brussels](#)

Zie bijlage 1: [Ter bespreking voorgelegde voorstellen van aanbevelingen](#)

II.4. Aanbevelingsfase (30 mei 2026)

II.4.1 Bespreking

De voorstellen van aanbevelingen van de verschillende themagroepen werden achtereenvolgens voorgelegd aan het oordeel van de overige vier themagroepen, waarvan de leden suggesties ter verbetering (verduidelijking of bijsturing) konden formuleren, zonder echter inhoudelijke wijzigingen aan te brengen.

Die suggesties ter verbetering werden vervolgens besproken door de themagroepen waarvan de voorstellen van aanbevelingen oorspronkelijk afkomstig waren. Na afloop van de bespreking konden de themagroepen ervoor kiezen om:

- ofwel de geformuleerde suggesties over te nemen;
- ofwel de geformuleerde suggesties af te wijzen, maar in dat geval dienden ze wel te verantwoorden waarom.

Tot slot brachten woordvoerders van elke themagroep in de plenaire vergadering verslag uit over het verrichte werk.

Zie bijlage 2: [Op grond van de bespreking gewijzigde voorstellen van aanbevelingen](#) (wijzigingen zichtbaar)

Zie bijlage 3: [Ter stemming voorgelegde voorstellen van aanbevelingen](#) (wijzigingen niet zichtbaar)

II.4.2 Votes

Conformément au règlement du Parlement, la possibilité de déposer encore des amendements a été ouverte.

Les propositions de recommandations, accompagnées des éléments de réflexion qui les motivent, et les amendements ont été soumis au vote dans l'ordre suivant:

1° un vote secret consultatif des citoyens tirés au sort sur chaque proposition de recommandation et sur chaque amendement;

2° un vote public à la majorité absolue des parlementaires sur chaque proposition de recommandation et sur chaque amendement.

Conformément au vade-mecum des commissions délibératives, «une distinction est faite entre les recommandations en fonction du degré d'adhésion des participants à la commission délibérative. Ainsi, chaque recommandation qui compte une majorité de 80 % est spécifiquement mise en valeur [marquée d'un astérisque*]. De la sorte, un incitant est accordé aux recommandations obtenant un large consensus.

Gouvernance

Proposition de recommandation 1.1

Taxer la production de produits générant des déchets ménagers

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 25 pour, 5 contre, 6 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 7 pour, 3 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 1.1 est adoptée (taux d'adhésion: 68 %).

*Proposition de recommandation 1.2

Renforcer le tri et le recyclage des déchets

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

II.4.2 Stemmingen

Overeenkomstig het reglement van het Parlement werd de mogelijkheid geboden om nog amendementen in te dienen.

De voorstellen van aanbevelingen, samen met de onderliggende overwegingen, en de amendementen werden in de onderstaande volgorde ter stemming voorgelegd:

1° een raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers over elk voorstel van aanbeveling en over elk amendement;

2° een openbare stemming bij volstrekte meerderheid door de parlementsleden over elk voorstel van aanbeveling en over elk amendement.

Overeenkomstig het vademecum van de overlegcommissies wordt “een onderscheid [wordt] gemaakt tussen de aanbevelingen op basis van de mate waarin de deelnemers aan de overlegcommissie erachter staan. Zo wordt elke aanbeveling die een meerderheid van 80% heeft, specifiek benadrukt [aangeduid met een asterisk*]. Op deze manier wordt een stimulans gegeven voor aanbevelingen die een ruime consensus krijgen.”

Beheer

Voorstel van aanbeveling 1.1

De productie van goederen die huishoudelijk afval veroorzaken, belasten

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 25 voor, 5 tegen, 6 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 7 voor, 3 tegen, 1 onthouding.

Het voorstel van aanbeveling 1.1 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 68%).

*Voorstel van aanbeveling 1.2

De sortering en recyclage van afval versterken

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 34 pour, 1 contre, 2 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 1.2 est adoptée (taux d'adhésion: 94 %).

***Proposition de recommandation 1.3**

Améliorer la gestion des déchets commerciaux et en renforcer le suivi

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 32 pour, 2 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 10 pour, 0 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 1.3 est adoptée (taux d'adhésion: 88 %).

Mme Clémentine Barzin explique s'être abstenue compte tenu de la situation budgétaire de la Région. On ne peut à son sens doter l'acteur visé par la proposition des moyens humains et financiers utiles à la poursuite de cette mission que dans la limite des moyens budgétaires disponibles.

***Proposition de recommandation 1.4**

Améliorer la gestion des contrats relatifs aux déchets commerciaux conclus avec l'Agence Bruxelles-Propreté

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 33 pour, 2 contre, 1 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 1.4 est adoptée (taux d'adhésion: 94 %).

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 34 voor, 1 tegen, 2 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 1.2 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 94%).

***Voorstel van aanbeveling 1.3**

Het beheer van het afval dat afkomstig is van handelszaken, verbeteren en de controle daarop versterken

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 32 voor, 2 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 10 voor, 0 tegen, 1 onthouding.

Het voorstel van aanbeveling 1.3 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 88%).

Mevrouw Clémentine Barzin legt uit dat zij zich in het licht van de budgettaire toestand van het gewest heeft onthouden. Volgens haar kan de in het voorstel genoemde instantie enkel binnen de perken van de beschikbare budgetten het nodige personeel en de nodige financiële middelen toegewezen krijgen om de opdracht in kwestie te vervullen.

***Voorstel van aanbeveling 1.4**

De handelsafvalovereenkomsten met Net Brussel beter beheren

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 33 voor, 2 tegen, 1 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 1.4 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 94%).

***Proposition de recommandation 1.5**

S'orienter vers une gouvernance intégrée de la propreté publique à Bruxelles

Discussion

M. Mounir Laarissi présente l'amendement n° 1 visant, au point 2°, à supprimer le point b. Le point b prévoit la suppression progressive des services de propreté communaux, pourtant fondamentaux du fait de leur proximité avec la population. Le point b entre par ailleurs en contradiction avec le point a, qui plaide pour un renforcement de la complémentarité entre les différents services et auquel le député se dit favorable.

*Votes**Amendement n° 1*

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 19 pour, 8 contre, 8 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 7 pour, 3 contre, 1 abstention.

En conséquence, l'amendement n° 1 est adopté.

Proposition amendée

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 26 pour, 1 contre, 4 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 1.5, telle qu'amendée, est adoptée (taux d'adhésion: 88 %).

Prévention et sensibilisation***Proposition de recommandation 2.1**

Sensibiliser les citoyens aux nuisances générées par les déjections canines

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 29 pour, 6 contre, 1 abstention.

***Voorstel van aanbeveling 1.5**

Streven naar een geïntegreerd beheer van de openbare netheid in Brussel

Bespreking

De heer Mounir Laarissi stelt amendement nr. 1 voor dat ertoe strekt onder punt 2 het punt b te schrappen. Punt b voorziet in de geleidelijke afschaffing van de gemeentelijke netheidsdiensten, die echter een fundamentele rol vervullen doordat ze zo dicht bij de bevolking staan. Punt b is overigens in strijd met punt a, waarin ervoor gepleit wordt om de complementariteit tussen de verschillende diensten te versterken. Daar is het parlementslid wel voorstander van.

*Stemmingen**Amendement nr. 1*

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 19 voor, 8 tegen, 8 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 7 voor, 3 tegen, 1 onthouding.

Amendement nr. 1 is bijgevolg aangenomen.

Geamendeerd voorstel

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 26 voor, 1 tegen, 4 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 1.5, aldus geamendeerd, is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 88%).

Preventie en bewustmaking***Voorstel van aanbeveling 2.1**

De burgers bewustmaken van de overlast die veroorzaakt wordt door hondenuitwerpselen

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 29 voor, 6 tegen, 1 onthouding.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 2.1 est adoptée (taux d'adhésion: 85 %).

***Proposition de recommandation 2.2**

Faire de l'économie circulaire et régénérative l'économie primordiale

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 32 pour, 2 contre, 2 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 2.2 est adoptée (taux d'adhésion: 91 %).

***Proposition de recommandation 2.3**

Organiser une journée consacrée à la propreté à l'échelle des quartiers

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 30 pour, 3 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 2.3 est adoptée (taux d'adhésion: 87 %).

***Proposition de recommandation 2.4**

Développer un kit attractif à destination des citoyens, résidents et commerçants, nouveaux ou déjà établis

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 28 pour, 8 contre, 1 abstention.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 2.1 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 85%).

***Voorstel van aanbeveling 2.2**

Van de kringlooeconomie en de regeneratieve economie de belangrijkste economie maken

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 32 voor, 2 tegen, 2 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 2.2 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 91%).

***Voorstel van aanbeveling 2.3**

In de wijken een dag organiseren die in het teken staat van netheid

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 30 voor, 3 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 2.3 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 87%).

***Voorstel van aanbeveling 2.4**

Een aantrekkelijk pakket samenstellen voor zowel nieuwe als reeds gevestigde burgers, bewoners en handelaars

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 28 voor, 8 tegen, 1 onthouding.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstentions.

En conséquence, la proposition de recommandation 2.4 est adoptée (taux d'adhésion: 81 %).

***Proposition de recommandation 2.5**

Réévaluer les études existantes en vue de développer un système de consigne

Discussion

Mme Clémentine Barzin présente l'amendement n° 2 visant à insérer les mots «de réévaluer les études existantes en vue» avant les mots «de développer un système de consigne». Il s'agit de rendre titre et contenu de la proposition cohérents.

M. Calvin Soiresse Njall craint que modifier ainsi le titre n'en complexifie la lecture. Qu'une réévaluation des études soit indispensable ou pas, la proposition vise bien à mettre en place un système de consigne.

Votes

Amendement n° 2

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 22 pour, 6 contre, 7 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, l'amendement n° 2 est adopté.

Proposition amendée

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 28 pour, 2 contre, 6 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 2.5, telle qu'amendée, est adoptée (taux d'adhésion: 83 %).

***Proposition de recommandation 2.6**

Développer une application dédiée à la propreté

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 2.4 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 81%).

***Voorstel van aanbeveling 2.5**

De bestaande studies met het oog op de ontwikkeling van een statiegeldsysteem herbeoordelen

Bespreking

Mevrouw Clémentine Barzin stelt amendement nr. 2 voor dat ertoe strekt de woorden “de bestaande studies met het oog op de ontwikkeling van” in te voegen voor de woorden “een statiegeldsysteem”, het woord “ontwikkelen” te schrappen en het woord “herbeoordelen” toe te voegen na het woord “statiegeldsysteem”. Het is de bedoeling om de titel en de inhoud van het voorstel met elkaar te doen overeenstemmen.

De heer Calvin Soiresse Njall vreest dat de titel door die wijziging moeilijker leesbaar wordt. Los van het feit of het al dan niet nodig is om de studies te herbeoordelen, beoogt het voorstel wel degelijk de invoering van een statiegeldsysteem.

Stemmingen

Amendement nr. 2

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 22 voor, 6 tegen, 7 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Amendement nr. 2 is bijgevolg aangenomen.

Geamendeerd voorstel

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 28 voor, 2 tegen, 6 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 2.5, aldus geamendeerd, is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 83%).

***Voorstel van aanbeveling 2.6**

Een app over netheid ontwikkelen

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 30 pour, 6 contre, 1 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 10 pour, 0 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 2.6 est adoptée (taux d'adhésion: 85 %).

Mme Cécile Vainsel explique s'être abstenue du fait de l'importance des moyens financiers utiles à la mise en œuvre de la proposition au regard de la situation budgétaire de la Région.

***Proposition de recommandation 2.7**

Intégrer la thématique des déchets à la formation scolaire de manière à modifier les habitudes quotidiennes et familiales

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 37 pour, 0 contre, 0 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 2.7 est adoptée (taux d'adhésion: 100 %).

Contrôles et sanctions**Proposition de recommandation 3.1**

Lutter contre les dépôts clandestins par un système intelligent et uniforme de caméras mobiles

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 26 pour, 8 contre, 1 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 7 pour, 0 contre, 4 abstentions.

En conséquence, la proposition de recommandation 3.1 est adoptée (taux d'adhésion: 72 %).

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 30 voor, 6 tegen, 1 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 10 voor, 0 tegen, 1 onthouding.

Het voorstel van aanbeveling 2.6 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 85%).

Mevrouw Cécile Vainsel legt uit dat zij zich onthouden heeft, aangezien er in het licht van de budgettaire toestand van het gewest best wel veel financiële middelen nodig zijn om het voorstel uit te voeren.

***Voorstel van aanbeveling 2.7**

In het onderwijs aandacht schenken aan het thema afval om verandering te brengen in de dagelijkse gewoonten van de gezinnen

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 37 voor, 0 tegen, 0 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 2.7 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 100%).

Controles en sancties**Voorstel van aanbeveling 3.1**

Sluikstorten bestrijden met behulp van een slim en eenvormig systeem van mobiele camera's

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 26 voor, 8 tegen, 1 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 7 voor, 0 tegen, 4 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 3.1 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 72%).

M. Oliver Rittweger de Moor explique s'être abstenu parce qu'il estime qu'investir dans des caméras peut être relativement onéreux et peu efficace si l'on ne renforce pas les équipes chargées du suivi des infractions constatées.

M. Kalvin Soiresse Njall rejoint les propos de son collègue.

***Proposition de recommandation 3.2**

Lutter contre les dépôts clandestins en renforçant les équipes et leur collaboration

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 35 pour, 1 contre, 1 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 3.2 est adoptée (taux d'adhésion: 96 %).

Mme Clémentine Barzin explique s'être une fois de plus abstenue pour des motifs de prudence budgétaire.

***Proposition de recommandation 3.3**

Instaurer un système harmonisé de contrôle et de sanctions

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 32 pour, 2 contre, 2 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 10 pour, 0 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 3.3 est adoptée (taux d'adhésion: 89 %).

***Proposition de recommandation 3.4**

Instaurer un système de sanctions, tenant compte des revenus et de la nature des déchets et suffisamment dissuasif pour éviter la récidive

De heer Oliver Rittweger de Moor legt uit dat hij zich onthouden heeft, omdat een investering in camera's volgens hem vrij duur kan uitvallen en mogelijk ook maar weinig zoden aan de dijk brengt als men de teams die de vastgestelde overtredingen moeten opvolgen, niet versterkt.

De heer Kalvin Soiresse Njall is het eens met zijn collega.

***Voorstel van aanbeveling 3.2**

Sluikstorten tegengaan door de teams uit te breiden en beter te laten samenwerken

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 35 voor, 1 tegen, 1 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 3.2 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 96%).

Mevrouw Clémentine Barzin legt uit dat zij zich andermaal om redenen van budgettaire behoedzaamheid heeft onthouden.

***Voorstel van aanbeveling 3.3**

Een geharmoniseerd systeem van controles en sancties invoeren

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 32 voor, 2 tegen, 2 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 10 voor, 0 tegen, 1 onthouding.

Het voorstel van aanbeveling 3.3 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 89%).

***Voorstel van aanbeveling 3.4**

Een sanctieregeling invoeren die afgestemd is op het inkomen en de aard van het afval en die voldoende ontradend is om recidive te voorkomen

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 29 pour, 4 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 10 pour, 0 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 3.4 est adoptée (taux d'adhésion: 83 %).

Mme Clémentine Barzin explique s'être abstenue au vu de ses réticences à ce qu'on puisse rendre publics les noms des entreprises et des personnes morales qui récidivent plusieurs fois en matière de pollution de l'espace public.

Proposition de recommandation 3.5

Sanctionner l'Agence Bruxelles-Propreté en cas de défaut de prestation

Discussion

M. Stijn Bex présente l'amendement n° 3 visant à supprimer la proposition, du fait du droit de grève et de l'existence de mesures disciplinaires internes à l'Agence Bruxelles-Propreté (qui travaille d'ailleurs à en renforcer l'efficacité).

M. Bernd B. précise que l'évocation du droit de grève a été supprimée de la proposition initiale.

M. Mounir Laarissi craint que la proposition de recommandation, dans sa forme actuelle, ne jette en outre l'opprobre sur les agents.

M. Oliver Ritteweger de Moor approuve les propos tenus par son collègue. Il estime par ailleurs qu'une telle mesure ne renforcerait encore un peu plus la pression déjà mise sur les agents.

*Vote***Amendement n° 3**

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 23 pour, 10 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, l'amendement n° 3 est adopté et la proposition de recommandation est supprimée.

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 29 voor, 4 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 10 voor, 0 tegen, 1 onthouding.

Het voorstel van aanbeveling 3.4 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 83%).

Mevrouw Clémentine Barzin legt uit dat zij zich onthouden heeft, omdat zij afkerig staat tegenover de mogelijkheid om de namen van bedrijven en rechtspersonen die zich meermaals bezondigen aan het vervuilen van de openbare ruimte, openbaar te maken.

Voorstel van aanbeveling 3.5

Net Brussel sanctioneren wanneer het nalaat diensten te verlenen

Bespreking

De heer Stijn Bex stelt amendement nr. 3 voor dat ertoe strekt het voorstel te schrappen, aangezien staken een recht is en er interne tuchtmaatregelen bestaan binnen Net Brussel (dat die overigens efficiënter tracht te maken).

De heer Bernd B. verduidelijkt dat de verwijzing naar het stakingsrecht in het oorspronkelijke voorstel geschrapt is.

De heer Mounir Laarissi vreest dat het voorstel van aanbeveling, zoals het nu voorligt, het personeel aan de schandpaal nagelt.

De heer Oliver Ritteweger de Moor treedt zijn collega bij. Hij is voorts van oordeel dat een dergelijke maatregel de huidige druk op het personeel nog wat meer zal verhogen.

*Stemming***Amendement nr. 3**

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 23 voor, 10 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Bijgevolg is amendement nr. 3 aangenomen en wordt het voorstel van aanbeveling geschrapt.

Aménagement et infrastructures***Proposition de recommandation 4.1**

Rendre les corbeilles publiques plus visibles de jour comme de nuit et uniformes sur tout le territoire régional

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 31 pour, 2 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 4.1 est adoptée (taux d'adhésion: 89 %).

***Proposition de recommandation 4.2**

Augmenter le nombre des points d'apport volontaire

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 30 pour, 1 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 4.2 est adoptée (taux d'adhésion: 91 %).

***Proposition de recommandation 4.3**

Permettre le stockage des déchets grâce à des locaux dédiés

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 28 pour, 6 contre, 1 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

Inrichting en infrastructuur***Voorstel van aanbeveling 4.1**

Ervoor zorgen dat de openbare vuilnisbakken zowel overdag als 's nachts beter zichtbaar zijn en er overal in het gewest hetzelfde uitzien

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 31 voor, 2 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 4.1 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 89%).

***Voorstel van aanbeveling 4.2**

Het aantal vrijwillige inzamelpunten uitbreiden

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 30 voor, 1 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 4.2 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 91%).

***Voorstel van aanbeveling 4.3**

Het mogelijk maken om afval te stockeren in speciaal daarvoor bestemde ruimten

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 28 voor, 6 tegen, 1 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

En conséquence, la proposition de recommandation 4.3 est adoptée (taux d'adhésion: 85 %).

***Proposition de recommandation 4.4**

Améliorer l'accès aux toilettes gratuites

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 27 pour, 7 contre, 1 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstentions.

En conséquence, la proposition de recommandation 4.4 est adoptée (taux d'adhésion: 83 %).

***Proposition de recommandation 4.5**

Intégrer la propreté et sa gestion dès la conception d'un nouveau projet et valoriser l'embellissement de la ville via la création de nouveaux espaces verts

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 31 pour, 2 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 4.5 est adoptée (taux d'adhésion: 89 %).

Organisation des collectes et métiers de la propreté

Proposition de recommandation 5.1

Concevoir un véhicule de collecte des déchets intelligent

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Het voorstel van aanbeveling 4.3 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 85%).

***Voorstel van aanbeveling 4.4**

Gratis toiletten toegankelijker maken

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 27 voor, 7 tegen, 1 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 4.4 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 83%).

***Voorstel van aanbeveling 4.5**

Reeds in de ontwerpfase van nieuwe projecten aandacht schenken aan netheid en het beheer ervan en de stadsverfraaiing bevorderen door nieuwe groene ruimten aan te leggen

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 31 voor, 2 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 4.5 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 89%).

Organisatie van de ophalingen en netheidsberoepen

Voorstel van aanbeveling 5.1

Een slimme vuilnisophaalwagen ontwerpen

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 14 pour, 19 contre, 3 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 0 pour, 6 contre, 5 abstentions.

En conséquence, la proposition de recommandation 5.1 est rejetée (taux d'adhésion: 30 %).

M. Stijn Bex explique s'être abstenu dès lors qu'il lui semble difficile de rejeter cette proposition innovante et particulièrement soutenue par les plus jeunes qui entendent préparer l'avenir. Cette contribution est appréciable: il convient effectivement de s'interroger sur la manière dont Bruxelles pourrait disposer du matériel le plus moderne.

M. Calvin Soiresse Njall explique s'être abstenu parce, quoiqu'il perçoive l'innovation de manière très favorable, il convient de tenir compte des moyens budgétaires disponibles pour ce qui est des avancées technologiques aussi.

M. Oliver Rittweger de Moor explique s'être abstenu également, considérant que, quoiqu'il soutienne de telles avancées, il ne faudrait pas qu'on y investisse au détriment des équipes de terrain.

***Proposition de recommandation 5.2**

Élargir les horaires d'ouverture des recyparks et en renforcer l'accessibilité

Discussion

Mme Angelina Chan présente l'amendement n° 4 visant à supprimer le point 2°. Un accès aux recyparks sans surveillance physique renforcerait les risques en termes de sécurité.

*Votes**Amendement n° 4*

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 24 pour, 10 contre, 0 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, l'amendement n° 4 est adopté.

Proposition amendée

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 31 pour, 2 contre, 2 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 14 voor, 19 tegen, 3 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 0 voor, 6 tegen, 5 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 5.1 is bijgevolg verworpen (goedkeuringspercentage: 30%).

De heer Stijn Bex legt uit dat hij zich onthouden heeft, aangezien hij het er moeilijk mee heeft om dit vernieuwende voorstel af te wijzen dat kan rekenen op brede steun van jongeren die de toekomst willen voorbereiden. Dit is een waardevolle bijdrage: we moeten ons inderdaad afvragen hoe Brussel kan worden uitgerust met het meest moderne materiaal.

De heer Calvin Soiresse Njall legt uit dat hij zich onthouden heeft, omdat, hoewel hij grote voorstander is van innovatie, we ook in het geval van technologisch vooruitstrevende oplossingen rekening moeten houden met de beschikbare budgettaire middelen.

De heer Oliver Rittweger de Moor legt uit dat ook hij zich onthouden heeft, aangezien, ofschoon hij dit soort vooruitgang steunt, investeringen daarin niet ten koste mogen gaan van de teams op het terrein.

***Voorstel van aanbeveling 5.2**

De openingsuren van de containerparken uitbreiden en ze toegankelijker maken

Bespreking

Mevrouw Angelina Chan stelt amendement nr. 4 voor dat ertoe strekt punt 2 te schrappen. Containerparken toegankelijk laten zijn zonder fysiek toezicht dreigt extra veiligheidsrisico's mee te brengen.

*Stemmingen**Amendement nr. 4*

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 24 voor, 10 tegen, 0 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Amendement nr. 4 is bijgevolg aangenomen.

Geamendeerd voorstel

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 31 voor, 2 tegen, 2 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

En conséquence, la proposition de recommandation 5.2, telle qu'amendée, est adoptée (taux d'adhésion: 91 %).

Proposition de recommandation 5.3

Adapter les horaires des collectes

Discussion

La présidente explique que deux tendances contradictoires (A et B) se dégagent des discussions qui ont eu lieu jusqu'ici et invitent les partisans de ces deux tendances à s'exprimer.

M. Mounir Laarissi explique que la généralisation de la collecte hebdomadaire unique des déchets résiduels répond davantage aux objectifs poursuivis par la Région en matière de réduction des déchets aux horizons 2030, 2040 et 2050. Une fréquence moindre de collecte des sacs blancs incitera davantage les ménages à trier leurs déchets organiques, qui représentent une part importante des déchets résiduels, et contribue ainsi au développement des filières de valorisation telles que la biométhanisation. Cette approche s'inscrit également dans la perspective du déploiement des conteneurs enterrés et des points d'apport volontaire. Elle permet en outre de limiter la présence de sacs sur la voie publique, de contenir les coûts liés aux collectes et de réduire les nuisances environnementales engendrées par la circulation des camions. Enfin, même avec une collecte hebdomadaire, Bruxelles conserverait un niveau de service élevé tout en restant fidèle à l'esprit des travaux de la commission délibérative, centrés sur le renforcement du tri et la diminution de la production de déchets.

M. Oliver Rittweger de Moor s'étonne d'abord de ce que la première version du texte des propositions de recommandations reprenait la proposition B, avant que celle-ci ne disparaisse mystérieusement alors qu'elle était conforme aux propos tenus par le groupe thématique «organisation des collectes et métiers de la propreté». Il y voit une manipulation.

Il estime ensuite que réduire le nombre de collectes de déchets résiduels risque d'aggraver sensiblement les problèmes de propreté dans plusieurs communes et quartiers densément peuplés de Bruxelles. Dans de nombreux logements, souvent dépourvus de balcon, de terrasse ou d'espace de stockage suffisant, les habitants rencontrent déjà des difficultés pour conserver et trier leurs déchets. Dans ce contexte, la suppression d'une collecte de sacs blancs entraînerait une accumulation accrue des déchets sur l'espace public, avec des conséquences

Het voorstel van aanbeveling 5.2, aldus geamendeerd, is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 91%).

Voorstel van aanbeveling 5.3

De tijdstippen van de ophalingen aanpassen

Bespreking

De voorzitter legt uit dat er zich tijdens de besprekingen die tot nu toe hebben plaatsgevonden, twee tegenstrijdige strekkingen hebben afgetekend (A en B). Zij verzoekt de voorstanders van beide strekkingen om zich uit te spreken.

De heer Mounir Laarissi legt uit dat de veralgemening van de eenmalige wekelijkse ophaling van restafval beter tegemoetkomt aan de door het gewest nagestreefde doelstelling om de afvalberg tegen 2030, 2040 en 2050 te verkleinen. Door de frequentie van de ophaling van de witte zakken te verminderen zullen de gezinnen er meer toe worden aangezet hun organisch afval, dat een groot deel van het restafval uitmaakt, te sorteren. Dat is bovendien bevorderlijk voor de verdere ontwikkeling van de sectoren die inzetten op de nuttige toepassing van afval, zoals biomethanisatie. Een dergelijke aanpak sluit ook aan bij de vooropgestelde plaatsing van ondergrondse containers en uitrol van vrijwillige inzamelpunten. Bovendien zou het op die manier ook mogelijk zijn om het aantal vuilniszakken op de openbare weg te verminderen, de kosten van de ophalingen binnen de perken te houden en de milieuhinder veroorzaakt door de rondrijdende vuilniswagens te beperken. Zelfs met één wekelijkse ophaling zou het dienstverleningsniveau in Brussel hoog blijven en zou tegelijk ook trouw gebleven worden aan het opzet van de werkzaamheden van de overlegcommissie, meer bepaald sterker inzetten op sorteren en de productie van afval verminderen.

De heer Oliver Rittweger de Moor geeft eerst en vooral aan verbaasd te zijn dat in de eerste versie van de tekst met de voorstellen van aanbevelingen voorstel B was opgenomen, maar dat dat daar achteraf op mysterieuze wijze uit is verdwenen, terwijl het in de lijn lag van de uiteenzetting van de groep die zich heeft gebogen over het thema "organisatie van de ophalingen en netheidsberoep". Volgens hem is hier sprake van manipulatie.

Voorts denkt hij dat de netheidsproblemen in verschillende dichtbevolkte Brusselse gemeenten en wijken aanzienlijk zullen verergeren door het aantal ophalingen van restafval te verminderen. Veel huizen hebben geen balkon of terras en onvoldoende opslagruimte. De bewoners daarvan hebben het nu al moeilijk om hun afval te bewaren en te sorteren. Het schrappen van een ophaling van witte zakken zou bijgevolg leiden tot een nog grotere opstapeling van afval in de openbare ruimte, met alle negatieve gevolgen van dien op het vlak van hygiëne

négatives en matière de salubrité et de prolifération des nuisibles. Les organisations syndicales ont d'ailleurs exprimé les mêmes inquiétudes. Dès lors, maintenir au minimum le niveau actuel de collecte apparaît comme une condition nécessaire pour préserver la propreté de la Région.

M. Etienne N. ne peut souscrire aux propos du dernier intervenant. C'est bien la proposition A qui était majoritairement soutenue par le groupe thématique en question.

M. Calvin Soiresse demande des clarifications à ce propos.

M. Mounir Laarissi dit avoir été lui-même surpris à la lecture de la première version du texte des propositions de recommandations en ce qu'elle n'était pas conforme aux conclusions du groupe thématique. Il estime par ailleurs que la collecte n'a pas été déforcée dès lors que le tri des déchets organiques a été rendu obligatoire et que le ramassage des sacs oranges s'en est donc accru. Il se vaut enfin rassurant: il est désormais obligatoire de prévoir dans les grands immeubles des locaux pour les poubelles.

M. Oliver Rittweger de Moor maintient que c'est bien la proposition figurant dans la première version du texte qui était conforme aux conclusions du groupe de travail. Il ne s'oppose évidemment pas à un renforcement du tri et à une diminution à terme des collectes mais estime que dans la situation actuelle, seule la proposition B permettra de garantir la propreté de l'espace public.

Mme Ana-Maria T. s'inquiète de la manière dont la proposition B serait financée.

M. Oliver Rittweger de Moor rétorque que la diminution des collectes engendrera une augmentation des dépôts clandestins et dès lors un accroissement des dépenses nécessaires à la lutte contre ce phénomène.

M. Mounir Laarissi observe que les quartiers les plus sales ne sont pas nécessairement ceux dans lesquels les collectes sont les plus fréquentes.

Vote

Proposition A

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 21 pour, 10 contre, 2 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 7 pour, 3 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 5.3-A est adoptée (taux d'adhésion: 64 %) et la proposition de recommandation 5.3-B devient sans objet.

M. Calvin Soiresse Njall explique s'être abstenu parce que, soutenant l'objectif de diminution des collectes,

en de verspreiding van ongedierte. De vakbonden hebben trouwens al dezelfde bezorgdheid geuit. Minstens het huidige aantal ophalingen behouden lijkt hem dan ook een noodzakelijke voorwaarde om het gewest proper te kunnen houden.

De heer Etienne N. is het niet eens met de vorige spreker. Het is wel degelijk voorstel A dat de meeste steun kreeg in de themagroep.

De heer Calvin Soiresse vraagt verduidelijking daarover.

De heer Mounir Laarissi geeft aan dat hij zelf verbaasd was toen hij de eerste tekstversie van de voorstellen van aanbevelingen las en vaststelde dat die niet overeenstemden met de conclusies van de themagroep. Hij meent voorts dat er niet wordt ingeboet op de ophalingen, aangezien het voortaan verplicht is om organisch afval te sorteren en het aantal ophalingen van oranje zakken dus werd verhoogd. Hij rondt af met de geruststellende boodschap dat het inmiddels verplicht is om in grote appartementsgebouwen te voorzien in een lokaal voor de vuilnisbakken.

De heer Oliver Rittweger de Moor blijft erbij dat het voorstel in de eerste tekstversie overeenstemde met de conclusies van de werkgroep. Hij is er uiteraard niet tegen gekant om sterker in te zetten op sorteren en op termijn het aantal ophalingen te verminderen, maar hij is van oordeel dat in de huidige situatie alleen voorstel B het mogelijk zal maken om de netheid van de openbare ruimte te waarborgen.

Mevrouw Ana-Maria T. maakt zich zorgen over de manier waarop voorstel B zou worden gefinancierd.

De heer Oliver Rittweger de Moor antwoordt dat de vermindering van het aantal ophalingen zal leiden tot meer sluikstorten en bijgevolg tot hogere uitgaven om dat verschijnsel aan te pakken.

De heer Mounir Laarissi merkt op dat de wijken die er het vuilst bijliggen, niet noodzakelijk de wijken zijn waar het vaakst het afval wordt opgehaald.

Stemming

Voorstel A

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 21 voor, 10 tegen, 2 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 7 voor, 3 tegen, 1 onthouding.

Bijgevolg is het voorstel van aanbeveling 5.3-A aangenomen (goedkeuringspercentage: 64%) en wordt het voorstel van aanbeveling 5.3-B doelloos.

De heer Calvin Soiresse Njall legt uit dat hij zich onthouden heeft, omdat, hoewel hij achter de doelstelling

il estime que des conditions préalables doivent être remplies et craint que les choix budgétaires opérés par le gouvernement ne le permettent pas.

Proposition de recommandation 5.4

Développer la collecte d'encombrants à domicile

Discussion

M. Mounir Laarissi présente l'amendement n° 5 visant à supprimer les points 1°, 2° et 3°. Le parlementaire ne s'oppose évidemment pas à l'esprit de la recommandation de venir en aide à celles et ceux qui en éprouvent le besoin (c'est l'objet du point 4°) mais craint que les points 1°, 2° et 3° ne soient pas réalisables et fassent par ailleurs fi de services qui existent déjà.

Votes

Amendement n° 5

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 20 pour, 6 contre, 9 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 7 pour, 2 contre, 2 abstentions.

En conséquence, l'amendement n° 5 est adopté.

M. Oliver Rittweger de Moor explique s'être abstenu, considérant que l'amendement n° 5 balaie en fait le travail délibératif opéré précédemment par les citoyens.

M. Calvin Soiresse Njall, qui partage cet avis, explique s'être abstenu parce que l'amendement supprimerait un certain nombre de propositions qui visaient pourtant à rencontrer les difficultés des Bruxelloises et Bruxellois qui n'ont pas toujours la possibilité de se rendre dans les recyparks (notamment parce qu'ils ne sont pas motorisés).

Proposition amendée

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 24 pour, 2 contre, 8 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 11 pour, 0 contre, 0 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 5.4, telle qu'amendée, est adoptée (taux d'adhésion: 78 %).

***Proposition de recommandation 5.5**

Développer les recyparks mobiles

staat om het aantal ophalingen te verminderen, volgens hem enkele voorafgaande voorwaarden vervuld moeten zijn. Hij vreest dat dat met de budgettaire keuzes van de regering niet mogelijk zal zijn.

Voorstel van aanbeveling 5.4

De ophaling van grofvuil aan huis uitbreiden

Bespreking

De heer Mounir Laarissi stelt amendement nr. 5 voor dat ertoe strekt de punten 1, 2 en 3 te schrappen. Het parlamentslid is uiteraard niet gekant tegen het opzet van de aanbeveling om hulp te bieden aan iedereen voor wie dat nodig is (dat is het doel van punt 4), maar hij vreest dat de punten 1, 2 en 3 niet uitvoerbaar zijn en bovendien voorbijgaan aan diensten die reeds bestaan.

Stemmingen

Amendement nr. 5

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 20 voor, 6 tegen, 9 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 7 voor, 2 tegen, 2 onthoudingen.

Amendement nr. 5 is bijgevolg aangenomen.

De heer Oliver Rittweger de Moor legt uit dat hij zich heeft onthouden, aangezien amendement nr. 5 het eerder uitgevoerde beraadslagende werk van de burgers van tafel veegt.

De heer Calvin Soiresse Njall is dezelfde mening toegedaan en legt uit dat hij zich onthouden heeft, omdat het amendement enkele voorstellen schrapt die er nochtans toe strekken een oplossing te bieden voor het probleem van de Brusselaars die niet steeds de mogelijkheid hebben om naar een containerpark te gaan (bijvoorbeeld omdat ze geen motorvoertuig hebben).

Geamendeerd voorstel

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 24 voor, 2 tegen, 8 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 11 voor, 0 tegen, 0 onthoudingen.

Het voorstel van aanbeveling 5.4, aldus geamendeerd, is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 78%).

***Voorstel van aanbeveling 5.5**

Sterker inzetten op mobiele containerparken

Discussion

Cette proposition ne suscite pas de commentaire.

Vote

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 32 pour, 0 contre, 1 abstention.

Vote public décisionnel des parlementaires: 10 pour, 0 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 1.1 est adoptée (taux d'adhésion: 95 %).

Mme Clémentine Barzin explique s'être abstenue, craignant qu'une prolongation de la présence des recyparks mobiles sur l'espace public ait des répercussions négatives sur l'usage des places concernées, notamment pour les commerçants et les riverains.

Proposition de recommandation 5.6

Augmenter fortement le nombre de balayeurs de rue et les responsabiliser

Discussion

M. Lionel C. observe une discordance entre le titre et le contenu de la proposition de recommandation qui ne reprend par l'idée d'augmenter le nombre de balayeurs de rue.

Mme Clémentine Barzin présente en conséquence l'amendement n° 6 visant à remplacer, dans le titre, les mots «augmenter fortement» par les mots «adapter aux besoins» et, au 1er tiret, les mots «de responsabiliser les balayeurs de rue» par les mots «d'adapter le nombre des balayeurs de rue aux besoins et de les responsabiliser», et ce au nom de la prudence budgétaire.

M. Lionel C. estime dans ces conditions qu'il ne pourra voter favorablement la proposition en ce qu'elle ne reprendrait pas l'idée d'augmenter le nombre des balayeurs de rue. De manière générale, il se dit fatigué de ce qu'on oppose systématiquement la prudence budgétaire à chaque proposition et suggère dès lors de plutôt consacrer la prochaine commission délibérative à la question du budget de la Région.

M. Kalvin Soiresse Njall soutient cette dernière proposition.

M. Etienne N. ne pense en outre pas que l'incidence budgétaire d'une telle mesure soit très élevée et estime qu'elle est également susceptible de mettre à l'emploi des personnes peu qualifiées.

Bespreking

Dit voorstel lokt geen enkele commentaar uit.

Stemming

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 32 voor, 0 tegen, 1 onthouding.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 10 voor, 0 tegen, 1 onthouding.

Het voorstel van aanbeveling 1.1 is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 95%).

Mevrouw Clémentine Barzin legt uit dat zij zich onthouden heeft, omdat zij vreest dat een verlengde aanwezigheid van mobiele containerparken in de openbare ruimte negatieve gevolgen kan hebben voor de mogelijkheid om de ingenomen plaats te gebruiken, in het bijzonder voor de handelaars en buurtbewoners.

Voorstel van aanbeveling 5.6

Het aantal straatvegers fors verhogen en hen meer verantwoordelijkheid geven

Bespreking

De heer Lionel C. wijst op een gebrek aan overeenstemming tussen de titel en de inhoud van het voorstel van aanbeveling, waarin het idee om het aantal straatvegers te verhogen niet is verwoord.

Mevrouw Clémentine Barzin stelt bijgevolg amendement nr. 6 voor dat ertoe strekt in de titel de woorden "fors verhogen" te vervangen door de woorden "aanpassen aan de behoeften" en bij het eerste streepje de woorden "de straatvegers meer verantwoordelijkheid te geven" te vervangen door de woorden "het aantal straatvegers aan te passen aan de behoeften en hen meer verantwoordelijkheid te geven", en dat vanuit overwegingen die te maken hebben met budgettaire behoedzaamheid.

De heer Lionel C. zegt dat hij onder die voorwaarden niet voor het voorstel kan stemmen, aangezien het idee om het aantal straatvegers te verhogen er dan niet in opgenomen is. Algemeen beschouwd is hij het beu dat er bij elk voorstel stelselmatig geschermd wordt met budgettaire behoedzaamheid. Daarom stelt hij voor om een volgende overlegcommissie misschien te wijden aan de begroting van het gewest.

De heer Kalvin Soiresse Njall steunt dat laatste voorstel.

De heer Etienne N. denkt overigens niet dat een dergelijke maatregel een heel sterke impact zou hebben op de begroting en meent dat daardoor ook werkgelegenheid voor laaggeschoolden kan worden gecreëerd.

Mme Laurence V. soutient ce dernier propos.

M. Oliver Rittweger de Moor suggère que deux propositions, reflétant les deux tendances, puissent être mises au vote.

La présidente l'invite à déposer un amendement.

M. Oliver Rittweger de Moor présente l'amendement n° 7 visant à insérer un nouveau point 1° rédigé comme suit: «d'augmenter fortement le nombre de balayeurs de rue».

Mme Clémentine Barzin rappelle que les politiques ont le devoir bien de gérer les deniers publics.

Votes

Amendement n° 6

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 10 pour, 20 contre, 4 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 7 pour, 4 contre, 0 abstention.

En conséquence, l'amendement n° 6 est adopté et l'amendement n° 7 devient sans objet

Proposition amendée

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 9 pour, 15 contre, 9 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 7 pour, 3 contre, 1 abstention.

En conséquence, la proposition de recommandation 5.6, telle qu'amendée, est adoptée (taux d'adhésion: 38 %).

M. Calvin Soiresse Njall explique s'être abstenu, craignant que, vu les mesures budgétaires décidées par le gouvernement, l'adaptation aux besoins ne reste qu'un vœu pieux.

Mme Cécile Vainsel estime, en conclusion de la séance de votes et des frustrations qui en ressortent compte tenu de l'engagement des citoyens, que le système de vote devrait être revu de manière à octroyer un même poids à toutes et tous.

Mme Clémentine Barzin, rappelant que les constitutionnalistes sont assez d'accord pour accorder un caractère consultatif à l'ensemble des votes, plaide également dans ce sens et annonce qu'un travail sera mené à ce propos.

M. Calvin Soiresse Njall estime également qu'un même poids devrait être accordé à tous mais ne voudrait pas qu'il n'ait qu'un caractère consultatif. Il invite les groupes représentés ici à demander à leurs collègues du Parlement

Mevrouw Laurence V. is het daarmee eens.

De heer Oliver Rittweger de Moor stelt voor om twee voorstellen die elk een strekking weergeven, ter stemming voor te leggen.

De voorzitter verzoekt hem een amendement in te dienen.

De heer Oliver Rittweger de Moor stelt amendement nr. 7 voor dat ertoe strekt een nieuw punt 1 in te voegen dat luidt als volgt: "het aantal straatvegers fors te verhogen".

Mevrouw Clémentine Barzin wijst erop dat politici de plicht hebben goed om te springen met het overheidsgeld.

Stemmingen

Amendement nr. 6

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 10 voor, 20 tegen, 4 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 7 voor, 4 tegen, 0 onthoudingen.

Bijgevolg is amendement nr. 6 aangenomen en wordt amendement nr. 7 doelloos.

Geamendeerd voorstel

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 9 voor, 15 tegen, 9 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 7 voor, 3 tegen, 1 onthouding.

Het voorstel van aanbeveling 5.6, aldus geamendeerd, is bijgevolg aangenomen (goedkeuringspercentage: 38%).

De heer Calvin Soiresse Njall legt uit dat hij zich onthouden heeft, omdat hij vreest dat het door de begrotingsmaatregelen die de regering heeft genomen, ijdele hoop is dat er een aanpassing aan de behoeften zal komen.

Mevrouw Cécile Vainsel besluit op basis van de stemmingen en de frustraties die daaruit in het licht van de toewijding van de burgers zijn voortgevloeid, dat het misschien weleens nodig is om het stelsysteem te herbekijken, zodat iedereen even zwaar kan doorwegen.

Ook mevrouw Clémentine Barzin pleit daarvoor en zegt dat daar werk van zal worden gemaakt. Zij wijst erop dat de grondwetspecialisten er min of meer eensgezind op aansturen om de hele stemming raadgevend te maken.

De heer Calvin Soiresse Njall is tevens de mening toegedaan dat iedereen even zwaar zou moeten kunnen doorwegen, maar hij is er niet voor gewonnen om de stemming louter raadgevend te maken. Hij verzoekt de

fédéral de modifier la Constitution.

M. Etienne N. regrette que malgré le travail effectué pendant des semaines, un amendement déposé par des parlementaires puisse modifier un élément aussi fondamental que celui en question plus haut.

Mme Laurence V. se joint à l'intervention précédente.

M. Stijn Bex estime qu'il doit, en tant que parlementaire, assumer son vote. Or, la réalité budgétaire de la Région l'empêche évidemment de faire de fausses promesses. Le rapport, en ce qu'il reprendra les discussions qui viennent d'avoir lieu, reflètera toutefois la volonté des citoyens qu'il ne manquera pas de relayer auprès du gouvernement.

Voir la [vidéo du 30 mai 2026](#) sur la plateforme [democratie.brussels](#)

II.5. Phase de présentation du rapport (6 juin 2026)

II.5.1 Discussion

Les quatre rapporteurs, Jozef D., Élisabeth D., Angelina Chan et Stijn Bex, présentent le rapport.

M. Jozef D. consacre sa présentation au rappel du mandat ainsi que du calendrier de la commission délibérative. Il souligne notamment l'accélération du rythme de travail au fur et à mesure du processus.

Mme Élisabeth D. axe quant à elle sa présentation sur la phase d'information, dressant la liste des thèmes abordés et des personnes ressources entendues à ce propos. Elle souligne en particulier l'utilité de cette phase pour pouvoir délibérer par la suite.

Mme Angelina Chan reprend ensuite les principales étapes la phase de délibération, rappelant en particulier le processus visant à transformer une certaine exaspération en action constructive, déclinée en propositions de recommandations. Elle précise aussi que la démarche s'inscrit dans un cadre budgétaire et politique. De manière à concilier ambition et réalisme, chaque proposition a donc été analysée sous l'angle de la faisabilité. Fortes de cette analyse, les propositions ont donc été revues, regroupées selon la thématique abordée et notées de manière à ce que seules les plus robustes sont retenues.

M. Stijn Bex consacre enfin sa présentation à la phase des recommandations. Remerciant chacune et chacun pour son engagement, le rapporteur veut également insister sur les recommandations pour lesquelles l'adhésion est moins

in de commissie vertegenwoordigde fracties om hun collega's in het federale Parlement te vragen de Grondwet aan te passen.

De heer Etienne N. vindt het jammer dat parlementsleden door een amendement in te dienen niettegenstaande al het werk dat de voorbije weken is verricht, een dermate fundamenteel onderdeel kunnen wijzigen, zoals daarnet is gebeurd.

Mevrouw Laurence V. is het daarmee eens.

De heer Stijn Bex meent dat hij als parlements lid zijn verantwoordelijkheid moet nemen voor zijn stem. Door de budgettaire toestand waarin het gewest verkeert, kan hij uiteraard echter geen valse beloften doen. In het verslag van de besprekingen die zopas hebben plaatsgevonden, zal echter wel duidelijk vermeld staan wat de burgers wilden en die boodschap zal hij zeker ook overbrengen aan de regering.

Bekijk hier de [opname van 30 mei 2026](#) op het platform [democratie.brussels](#)

II.5. Voorstelling van het verslag (6 juni 2026)

II.5.1 Bespreking

De vier rapporteurs, Jozef D., Élisabeth D., Angelina Chan en Stijn Bex, stellen het verslag voor.

De heer Jozef D. brengt tijdens zijn betoog de opdracht en het tijdschema van de overlegcommissie in herinnering. Hij wijst onder meer op het steeds hogere werktempo naarmate het proces vorderde.

Mevrouw Élisabeth D. spitst haar betoog toe op de informatiefase. Zij geeft een overzicht van de thema's die de deelnemers hebben besproken en van de deskundigen die zij in dat verband hebben gehoord. Zij benadrukt hoe nuttig die fase was voor de latere beraadslagingen.

Mevrouw Angelina Chan overloopt vervolgens de belangrijkste stappen van de beraadslagingsfase. Zij staat in het bijzonder stil bij de manier waarop een gevoel van verontwaardiging werd omgezet in een constructieve aanpak, die uiteindelijk geleid heeft tot een aantal voorstellen van aanbevelingen. Zij wijst er ook op dat bij deze oefening tevens aandacht uitging naar budgettaire en beleidsmatige overwegingen. Om een evenwicht te vinden tussen ambitie en realiteitszin werd voor elk voorstel nagegaan of het wel haalbaar zou zijn. Op basis van die analyse werden de voorstellen vervolgens bijgewerkt, onderverdeeld in thema's en beoordeeld, zodat uiteindelijk enkel de sterkste voorstellen behouden bleven.

De heer Stijn Bex wijdt zijn betoog ten slotte aan de aanbevelingsfase. De rapporteur bedankt iedereen voor zijn of haar inzet. Hij legt de nadruk op enkele aanbevelingen waarvoor (door een aantal onthoudingen) het

forte (du fait du nombre d'abstentions) mais qui, ainsi que l'illustrent les débats, ne suscitent pas moins l'intérêt des participants. Rappelant enfin qu'il est de la responsabilité des parlementaires de prendre en compte le contexte budgétaire, les obligeant dès lors à un vote parfois difficile, il insiste néanmoins pour que l'on tienne compte des préoccupations citoyennes dans la conduite de la politique régionale.

M. Lionel C. explique qu'il ne pourra approuver le rapport. D'abord parce qu'il ne peut accepter le système du vote actuel, conduisant à ce que des propositions de recommandations soient *in fine* adoptées malgré le désaccord de la majorité des citoyens. Ensuite parce qu'on ne peut à ses yeux demander aux citoyens qu'ils imaginent des mesures qui résolvent le problème de la propreté sans que cela n'engage les finances publiques. Relayant la crainte de certains participants, il ne voudrait pas non plus que les recommandations soient instrumentalisées pour justifier des mesures d'austérité.

M. Jean W. regrette par ailleurs que la question de la multiplicité des acteurs n'ait pas été résolue.

M. Etienne N. regrette de ne trouver dans le rapport aucune trace de sa proposition d'augmenter le nombre de poubelles publiques.

Mme Clémentine Barzin admet que chacun puisse émettre ses propres idées; les discussions conduisent toutefois à ce que seules certaines recommandations soient retenues. Il importe en tout cas que les recommandations finales soient réalistes; l'absence de suivi de recommandations, parce qu'elles ne seraient pas praticables, renforcerait les frustrations.

II.5.2 Votes

Vote secret consultatif des citoyens tirés au sort: 29 pour, 7 contre, 2 abstentions.

Vote public décisionnel des parlementaires: 8 pour, 1 contre, 1 abstention.

En conséquence, le rapport est approuvé.

M. Oliver Rittweger de Moor dit avoir été agréablement surpris par l'enthousiasme et l'implication des citoyens.

Le député explique s'être toutefois abstenu pour pouvoir justifier l'opposition de son groupe au rapport. Le processus a effectivement été empreint d'une manipulation, une proposition de recommandation relative au nombre de collectes ayant été transformée en coulisses entre le moment où elle a été publiée et le moment où elle a été rediscutée.

goedkeuringspercentage lager lag, maar de belangstelling van de deelnemers daarom niet minder groot was, zoals tijdens de debatten duidelijk is gebleken. Hij wijst er ten slotte op dat het de verantwoordelijkheid van de parlementsleden is om de begrotingscontext in het achterhoofd te houden, waardoor zij soms moeilijke beslissingen moesten nemen bij de stemming. Hij dringt er niettemin op aan om in de gewestelijke beleidsvoering rekening te houden met de bekommernissen van de burgers.

De heer Lionel C. legt uit dat hij het verslag niet kan goedkeuren. Ten eerste omdat hij de huidige stemprocedure onaanvaardbaar vindt. Die heeft er namelijk toe geleid dat bepaalde voorstellen van aanbevelingen waarmee de meeste burgers het niet eens waren, uiteindelijk toch werden goedgekeurd. Ten tweede omdat men volgens hem niet van burgers kan verlangen dat zij maatregelen bedenken om het netheidsprobleem op te lossen, zonder dat dat de overheid iets kost. Hij maakt zich, net als sommige andere deelnemers, zorgen dat de aanbevelingen gebruikt zouden kunnen worden om besparingsmaatregelen te verantwoorden.

De heer Jean W. betreurt dat het probleem van de gelijktijdige betrokkenheid van meerdere partijen niet is opgelost.

De heer Etienne N. vindt het jammer dat zijn voorstel om het aantal openbare vuilnisbakken te verhogen nergens in het verslag terug te vinden is.

Mevrouw Clémentine Barzin erkent dat iedereen zijn of haar eigen ideeën mag formuleren, maar benadrukt dat op basis van de besprekingen aan het einde van de rit slechts bepaalde aanbevelingen kunnen worden behouden. Het is hoe dan ook van belang dat de uiteindelijke aanbevelingen realistisch zijn. Als er geen gevolg wordt gegeven aan aanbevelingen omdat ze in de praktijk niet uitvoerbaar zijn, zou dat de frustraties alleen maar vergroten.

II.5.2 Stemmingen

Raadgevende en geheime stemming door de gelote burgers: 29 voor, 7 tegen, 2 onthoudingen.

Beslissende en openbare stemming door de parlementsleden: 8 voor, 1 tegen, 1 onthouding.

Het verslag is bijgevolg goedgekeurd.

De heer Oliver Rittweger de Moor zegt dat hij aangenaam verrast was door het enthousiasme en de betrokkenheid van de burgers.

Het parlements lid legt uit dat hij zich niettemin heeft onthouden om het verzet van zijn fractie tegen het verslag te kunnen verantwoorden. Volgens hem was er in het proces wel degelijk sprake van manipulatie, doordat een voorstel van aanbeveling over het aantal ophalingen achter de schermen werd omgevormd nadat het al was gepubliceerd en voordat het opnieuw werd besproken.

Il regrette également qu'un amendement déposé par un parlementaire ait à ce point dénaturé une proposition visant au départ à l'augmentation du nombre de balayeurs de rue.

L'intervenant regrette enfin que les recommandations ne soient nullement contraignantes et que vote des citoyens et vote des parlementaires n'aient pas le même poids.

Partant, le groupe PTB ne peut qu'émettre des réserves quant au processus et se dit davantage favorable au référendum d'initiative citoyenne dont le résultat serait contraignant.

III. Clôture des travaux

III.1. Échange de vues

Citoyens

Mme Élisabeth D. exprime toute sa satisfaction du fait que des jeunes puissent participer à un tel processus.

Mme Anne-Charlotte F., au départ surprise par l'invitation, se dit relativement fière d'avoir participé au processus. Elle attend toutefois le résultat du suivi pour juger de l'utilité de sa participation.

Un citoyen estime qu'au vu de l'investissement des citoyens, la confiance entre élus et citoyens ne pourra être restaurée que si les recommandations sont effectivement suivies d'effets.

Mme Elizabeth T. estime que le budget doit aussi être décliné en fonction des priorités qui ressortent d'un tel exercice.

M. Theo D. estime que ce genre d'initiatives est important et souligne toute l'utilité de l'évaluation si l'on veut éviter les «couacs».

M. Bernd B., quoiqu'il ait trouvé le processus très enrichissant, tient à exprimer sa déception quant à la manière dont les recommandations ont été adoptées et au jeu politique qui s'est finalement joué.

M. Lionel C. insiste sur la nécessité du suivi. Quoiqu'il ait voté contre le rapport, il reste favorable à de tels dispositifs, qui devraient être pensés en articulation avec d'autres outils de démocratie directe.

Mme Farida M. se dit ravie de l'expérience, des échanges et du fait que chacun ait pu apporter sa contribution.

Hij betreurt ook dat een voorstel dat oorspronkelijk tot doel had het aantal straatvegers te verhogen, door een amendement van een parlamentslid aanzienlijk werd uitgehold.

Tot slot betreurt de spreker dat de aanbevelingen geenszins bindend zijn en dat de stemmen van de burgers en die van de parlementsleden niet hetzelfde gewicht hebben.

De PTB-fractie plaatst dan ook kanttekeningen bij het proces en is veeleer voorstander van een referendum op burgerinitiatief waarvan het resultaat bindend zou zijn.

III. Afsluiting van de werkzaamheden

III.1. Gedachtewisseling

Burgers

Mevrouw Élisabeth D. is heel tevreden dat jongeren aan een proces als dit kunnen deelnemen.

Mevrouw Anne-Charlotte F., die aanvankelijk verrast was door de uitnodiging, zegt behoorlijk trots te zijn dat zij aan het proces heeft deelgenomen. Zij wacht echter het resultaat van de opvolging af om te kunnen oordelen of haar deelname nuttig is geweest.

Een burger meent in het licht van de inzet van de burgers dat het vertrouwen tussen de verkozenen en de burgers alleen kan worden hersteld als de aanbevelingen daadwerkelijk gevolg krijgen.

Mevrouw Elizabeth T. vindt dat de begroting ook moet worden afgestemd op de prioriteiten die uit een denkoefening als deze naar voren komen.

De heer Theo D. is van oordeel dat dit soort initiatieven belangrijk is en benadrukt het nut van de evaluatie om "valse noten" te voorkomen.

De heer Bernd B. vond het proces zeer verrijkend, maar is teleurgesteld in de manier waarop de aanbevelingen werden goedgekeurd. Ook de politieke spelletjes die uiteindelijk werden gespeeld, hebben hem ontgoocheld.

De heer Lionel C. benadrukt de noodzaak van de follow-up. Hij heeft weliswaar tegen het verslag gestemd, maar hij blijft voorstander van dit soort initiatieven, die volgens hem best worden ingebed in een breder arsenaal van instrumenten voor directe democratie.

Mevrouw Farida M. uit haar tevredenheid over deze ervaring, de gedachtewisselingen en het feit dat iedereen zijn of haar steentje heeft kunnen bijdragen.

M. Papitcho S. se dit fier et ravi de l'expérience.

Un citoyen remercie le Parlement de l'attention portée aux jeunes et dit que ça lui a donné des idées de carrière.

Parlementaires

M. Oliver Rittweger de Moor, pour le groupe PTB, remercie l'ensemble des citoyens pour leur implication.

M. Fouad Ahidar, pour le groupe Team Fouad Ahidar, remercie à son tour les participants et espère que les recommandations seront suivies d'effets. Son groupe, en tout cas, y veillera depuis les bancs de l'opposition.

Mme Angelina Chan, pour le groupe MR, souligne l'engagement des citoyens et la qualité du dialogue entre personnes d'horizons et d'opinions parfois très différents. Le groupe MR continuera à soutenir le processus, estimant que le rôle des citoyens doit être renforcé. Rappelant qu'il est toutefois de la responsabilité des élus de tenir compte du contexte budgétaire, il leur appartient désormais d'assurer un suivi aux recommandations.

M. Calvin Soiresse Njall, pour le groupe Ecolo, remercie les citoyens. Il se réjouit du ralliement des différents groupes au processus et espère que l'on pourra le poursuivre.

Mme Cécile Vainsel, pour le groupe PS, admet que le processus coûte cher, qu'il prend du temps et qu'il ne débouche pas spécialement sur des propositions plus originales que celles formulées par les élus. Elle estime toutefois que la démocratie doit être radicalisée et que le processus doit être poursuivi tant il est indispensable d'entendre les experts du vécu que sont les citoyens, et amélioré de manière à minimiser les frustrations exprimées. Le processus de vote doit être revu; le rôle des experts doit être accru; certaines phases doivent être allongées de manière à ce que chacun puisse comprendre et s'exprimer.

M. Mounir Laarissi, pour le groupe des Engagés, souligne les vertus pédagogiques du processus, permettant de montrer le fonctionnement d'un Parlement et la manière de faire des compromis au départ d'opinions divergentes.

De heer Papitcho S. is trots en blij dat hij deze ervaring heeft meegemaakt.

Een burger bedankt het Parlement voor de aandacht die de jongeren krijgen. Zijn deelname heeft hem aan het denken gezet over zijn toekomstige loopbaan.

Parlementsleden

De heer Oliver Rittweger de Moor bedankt namens de PTB-fractie alle burgers voor hun inzet en betrokkenheid.

Ook de heer Fouad Ahidar bedankt namens de Team Fouad Ahidar-fractie alle deelnemers. Hij hoopt dat er daadwerkelijk gevolg zal worden gegeven aan de aanbevelingen. Zijn fractie zal daar vanop de oppositiebanken in ieder geval nauwlettend op toezien.

Mevrouw Angelina Chan benadrukt namens de MR-fractie de inzet van de burgers en heeft lovende woorden voor de manier waarop mensen met soms zeer uiteenlopende achtergronden en opvattingen met elkaar in dialoog zijn gegaan. De MR-fractie zal het proces blijven ondersteunen vanuit de overtuiging dat de rol van de burger verder moet worden versterkt. Zij wijst er evenwel op dat de verkozenen de verantwoordelijkheid dragen om rekening te houden met de budgettaire context en de aanbevelingen nu verder moeten opvolgen.

De heer Calvin Soiresse Njall bedankt de burgers namens de Ecolofractie. Het verheugt hem dat de verschillende fracties het proces steunen en hij hoopt dat het in de toekomst kan worden voortgezet.

Mevrouw Cécile Vainsel erkent namens de PS-fractie dat het proces veel geld kost, aardig wat tijd in beslag neemt en niet noodzakelijk leidt tot voorstellen die origineler zijn dan die van de verkozenen. Zij vindt evenwel dat de democratie ingrijpend moet worden versterkt en dat het proces moet worden voortgezet, want het is absoluut nodig om te luisteren naar de burgers als ervaringsdeskundigen. Voorts pleit zij ervoor het overlegproces te verbeteren om de frustraties die ter sprake zijn gekomen, in de toekomst zoveel mogelijk te beperken. De stemprocedure moet worden herbekeken, de deskundigen moeten een grotere rol krijgen en bepaalde fasen moeten worden verlengd, zodat iedereen voldoende tijd krijgt om de materie te begrijpen en zich uit te spreken.

De heer Mounir Laarissi benadrukt namens de Les Engagés-fractie de educatieve meerwaarde van het proces. Het geeft inzicht in de werking van een Parlement en laat zien hoe uiteenlopende standpunten uitmonden in een compromis.

III.2. Intervention d'Audrey Henry, secrétaire d'État à la Région de Bruxelles-Capitale chargée de l'Aménagement du Territoire, de l'Urbanisme, de la Propreté publique et de l'Énergie

La secrétaire d'État explique que la propreté de l'espace public est une préoccupation majeure des Bruxellois, car elle influence directement leur qualité de vie et leur perception de la ville. Elle souligne que les dépôts clandestins et les déchets abandonnés nuisent au cadre de vie et au respect de l'espace commun.

L'intervenante salue le travail des citoyens de la commission délibérative et constate que leurs recommandations rejoignent largement les priorités du gouvernement régional: renforcer le tri et le recyclage, développer les points d'apport volontaire, améliorer la sensibilisation, mieux coordonner les acteurs concernés, lutter plus efficacement contre les dépôts clandestins, améliorer les outils numériques au service des habitants.

Selon elle, la propreté est une responsabilité partagée entre les pouvoirs publics, les citoyens, les commerçants et les associations. Elle rend hommage au personnel de Bruxelles-Propreté et met en avant le recours à l'innovation, notamment grâce au projet Cortexia, qui utilise l'intelligence artificielle pour évaluer objectivement l'état de propreté des rues.

Mme Audrey Henry rappelle que plusieurs réformes sont en cours et estime que la sensibilisation, l'éducation, les contrôles et les sanctions doivent compléter les moyens techniques. Enfin, malgré un contexte budgétaire difficile, elle affirme que la propreté reste une priorité régionale et que les recommandations citoyennes guideront les actions futures pour construire une Bruxelles plus propre et plus respectueuse de l'espace public.

III.3. Intervention d'Aurélie Czekalski, présidente de la commission délibérative

La présidente de la commission délibérative souligne que les travaux consacrés à la propreté arrivent à leur terme après un processus exigeant, marqué par plusieurs phases de travail, d'installation, d'information, de délibération, de formulation des recommandations, et de présentation du rapport. Près de soixante heures d'échanges ont permis d'aboutir à des recommandations concrètes et réfléchies.

L'intervenante remercie chaleureusement l'ensemble des participants pour leur engagement, leur sérieux et la qualité des discussions, estimant que leur implication a été essentielle à la réussite de la démarche. Elle adresse également ses remerciements aux nombreuses personnes ayant contribué au bon déroulement des travaux, notamment le garant de la commission, les facilitateurs,

III.2. Betoog van mevrouw Audrey Henry, staatssecretaris van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, belast met Ruimtelijke Ordening, Stedenbouw, Openbare Netheid en Energie

De staatssecretaris licht toe dat de netheid van de openbare ruimte een belangrijke bekommernis is voor de Brusselaars, aangezien die rechtstreeks invloed heeft op hun leefkwaliteit en hun perceptie van de stad. Zij benadrukt dat sluikestorten en zwerfvuil de leefomgeving aantasten en afbreuk doen aan het respect voor de gemeenschappelijke ruimte.

Zij spreekt haar waardering uit voor het werk dat de burgers in de overlegcommissie hebben verricht en stelt vast dat hun aanbevelingen grotendeels stroken met de prioriteiten van de Brusselse Regering: meer inzetten op sorteren en recycleren, meer vrijwillige inzamel punten tot stand brengen, sterker inzetten op bewustmaking, de betrokken instanties beter coördineren, efficiënter optreden tegen sluikestorten en de digitale hulpmiddelen voor de inwoners verbeteren.

Volgens haar is netheid een gedeelde verantwoordelijkheid van de overheid, de burgers, de handelaars en de verenigingen. Zij brengt hulde aan het personeel van Net Brussel en wijst op het belang van innovatie, onder meer via het project Cortexia, waarbij artificiële intelligentie wordt ingezet om de netheid van de straten objectief te beoordelen.

Mevrouw Audrey Henry voert aan dat verschillende hervormingen momenteel hun beslag krijgen. Zij meent dat bewustmaking, educatie, controles en sancties een noodzakelijke aanvulling vormen op de technische middelen. Zij stelt tot slot dat netheid, niettegenstaande de moeilijke budgettaire context, een prioriteit blijft voor het gewest. De aanbevelingen van de burgers zullen mee richting geven aan wat we in de toekomst zullen doen om van Brussel een properdere stad te maken met meer respect voor de openbare ruimte.

III.3. Betoog van mevrouw Aurélie Czekalski, voorzitter van de overlegcommissie

De voorzitter van de overlegcommissie benadrukt dat de werkzaamheden rond openbare netheid hun eindpunt bereiken, na een intensief traject dat in verschillende fasen is verlopen: opstart, informatieverstrekking, beraadslaging, formulering van aanbevelingen en voorstelling van het verslag. Bijna zestig uur aan overleg heeft geleid tot concrete en weloverwogen aanbevelingen.

De spreekster bedankt alle deelnemers van harte voor hun inzet, hun ernst en de hoogstaande besprekingen die ze hebben gevoerd. Hun betrokkenheid was volgens haar van essentieel belang voor het welslagen van het traject. Voorts richt zij haar dank tot de vele personen die hebben bijgedragen aan het goede verloop van de werkzaamheden, in het bijzonder de garant van de commissie,

les experts de l'Agence Bruxelles-Propreté ainsi que les équipes du Parlement bruxellois, les interprètes, les huissiers, les techniciens et l'ensemble du personnel de soutien.

Mme Aurélie Czekalski indique que le Parlement et le gouvernement bruxellois examineront désormais les recommandations formulées afin d'alimenter l'action publique dans les mois à venir. Un rendez-vous sera organisé dans quelques mois pour rendre compte des suivi des propositions adoptées.

Voir la [vidéo du 6 juin 2026](#) sur la plateforme [democratie.brussels](#)

IV. Recommandations adoptées par la commission délibérative

GOUVERNANCE

Recommandation 1.1

Taxer la production de produits générant des déchets ménagers

Considérant l'excès de production de déchets ménagers;

La commission délibérative chargée de formuler des recommandations sur la propreté de l'espace public (ci-après: la commission délibérative) recommande:

- 1° de renforcer les contributions existantes (prévues dans le cadre de la responsabilité élargie des producteurs – REP) sur la production de déchets, de manière à augmenter le prix d'achat de biens générant des déchets et ainsi décourager les consommateurs à leur acquisition;
- 2° de moduler ces contributions en fonction de la possibilité de recycler ces déchets et de l'origine – locale ou non – de leur production.

Recommandation 1.2

Renforcer le tri et le recyclage des déchets

Considérant l'excès de production de déchets ménagers;

La commission délibérative recommande:

de développer des unités de valorisation des déchets en complément des usines de tri et de recyclage existantes

de facilitateurs, de deskundigen van Net Brussel, de medewerkers van het Brussels Parlement, de tolken, kamerbewaarders, technici en het voltallige ondersteunende personeel.

Mevrouw Aurélie Czekalski legt uit dat het Brussels Parlement en de Brusselse Regering de geformuleerde aanbevelingen nu zullen onderzoeken, zodat die in de komende maanden meegenomen kunnen worden in het beleid. Over enkele maanden zal verslag worden uitgebracht over de opvolging van de aangenomen voorstellen.

Bekijk hier de [opname van 6 juni 2026](#) op het platform [democratie.brussels](#)

IV. Door de overlegcommissie aangenomen aanbevelingen

BEHEER

Aanbeveling 1.1

De productie van goederen die huishoudelijk afval veroorzaken, belasten

Overwegende de overmatige productie van huishoudelijk afval;

Beveelt de overlegcommissie belast met het formuleren van aanbevelingen over de netheid van de openbare ruimte (hierna: de overlegcommissie) aan:

- 1° de bestaande heffingen op de productie van afval (die zijn ingevoerd in het kader van de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid, UPV) te verhogen, zodat de aankoop prijs van goederen die afval veroorzaken, stijgt en consumenten daardoor ontmoedigd worden om die te kopen;
- 2° die heffingen aan te passen al naargelang van de recycleerbaarheid en de al dan niet lokale oorsprong van het voortgebrachte afval.

Aanbeveling 1.2

De sortering en recyclage van afval versterken

Overwegende de overmatige productie van huishoudelijk afval;

Beveelt de overlegcommissie aan:

eenheden voor de nuttige toepassing van afval te ontwikkelen als aanvulling op de bestaande sorteer- en

et d'encourager la créativité et l'innovation en la matière sur le sol bruxellois.

Recommandation 1.3

Améliorer la gestion des déchets commerciaux et en renforcer le suivi

Considérant que les déchets des commerces participent à la malpropreté et aux nuisances consécutives;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'évaluer la possibilité d'établir un cadastre centralisé au niveau régional des contrats conclus avec les différents acteurs;
- 2° de renforcer le suivi du respect des contrats commerciaux enregistrés dans le cadastre centralisé en le confiant à un acteur indépendant;
- 3° de doter cet acteur des moyens humains et financiers utiles à la poursuite de cette mission.

Recommandation 1.4

Améliorer la gestion des contrats relatifs aux déchets commerciaux conclus avec l'Agence Bruxelles-Propreté

Considérant que les déchets des commerces constituent une des causes principales de la malpropreté et de la prolifération des rats en Région bruxelloise;

La commission délibérative recommande:

- 1° de simplifier et d'adapter les contrats conclus entre les commerces, l'Agence Bruxelles-Propreté et les autres instances aux besoins des premiers, en opérant une distinction entre le secteur non-alimentaire d'une part et les secteurs alimentaire et horeca d'autre part;
- 2° d'inscrire la relation entre les commerces et l'Agence Bruxelles-Propreté dans un partenariat qui tienne compte de la notion de «satisfaction client» (explication et clarté des contrats, accompagnement des commerces...).

Recommandation 1.5

S'orienter vers une gouvernance intégrée de la propreté publique à Bruxelles

Considérant que Bruxelles souffre d'une fragmentation institutionnelle entre Région et communes (dix-neuf politiques différentes);

recyclagefabrieken en creativiteit en innovatie op dat vlak aan te moedigen in Brussel.

Aanbeveling 1.3

Het beheer van het afval dat afkomstig is van handelszaken, verbeteren en de controle daarop versterken

Overwegende dat het afval van handelszaken mee ten grondslag ligt aan het gebrek aan netheid en de daarmee gepaard gaande overlast;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de mogelijkheid na te gaan om een centraal gewestelijk register aan te leggen van de overeenkomsten die met de verschillende instanties zijn gesloten;
- 2° het toezicht op de naleving van de commerciële overeenkomsten die geregistreerd zijn in het centrale register, te versterken door dat toe te vertrouwen aan een onafhankelijke instantie;
- 3° die instantie het nodige personeel en de nodige financiële middelen te geven zodat zij die taak kan vervullen.

Aanbeveling 1.4

De handelsafvalovereenkomsten met Net Brussel beter beheren

Overwegende dat het afval van handelszaken een van de voornaamste oorzaken is van het gebrek aan netheid en de verspreiding van ratten in het Brussels Gewest;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de overeenkomsten van de handelszaken met Net Brussel en de andere instanties te vereenvoudigen en af te stemmen op hun behoeften door een onderscheid te maken tussen de niet-voedingssector aan de ene kant en de voedings- en horecasector aan de andere kant;
- 2° de betrekkingen tussen de handelszaken en Net Brussel te steunen op een partnerschap waarbij aandacht uitgaat naar het concept "klanttevredenheid" (uitleg en duidelijke overeenkomsten, begeleiding van de handelszaken, ...).

Aanbeveling 1.5

Streven naar een geïntegreerd beheer van de openbare netheid in Brussel

Overwegende dat Brussel lijdt onder een institutionele versnippering tussen het gewest en de gemeenten (negentien verschillende beleidsvoeringen);

Considérant que la propreté publique est une compétence éclatée, ce qui nuit à l'efficacité et à la lisibilité pour les citoyens;

Considérant que les enjeux liés aux déchets sont transversaux (environnement, santé, espace public, économie circulaire);

Considérant que certains flux restent insuffisamment pris en compte (mégots, médicaments, petits déchets toxiques, textiles...);

Considérant que le manque de coordination empêche une vision à long terme (horizon 2050), orientée vers la valorisation des déchets;

La commission délibérative recommande:

- 1° de mener une étude afin d'évaluer de manière objective l'incidence sur les finances publiques régionales d'une régionalisation d'une série de services de propreté;
- 2° selon le résultat de l'étude, de mettre en place une stratégie de structuration de la politique de propreté sur la base des différents scénarios possibles:
 - a) accélérer la mise en place d'une coordination et d'une complémentarité structurelle entre la Région et les communes avec:
 - des objectifs communs;
 - des indicateurs harmonisés;
 - un pilotage régional renforcé;
 - b) obligation d'intégrer la propreté dans toutes les décisions publiques (politique transversale);
 - c) développement d'une stratégie régionale unique de gestion des déchets;
 - d) en évitant dix-neuf approches différentes;
 - e) en garantissant l'égalité des citoyens;
 - f) investissement dans la propreté comme un levier économique:
 - en transformant les déchets en ressources (économie circulaire);
 - en développant une vision à l'horizon 2050;
 - g) renforcement de la collecte et du traitement des déchets spécifiques:
 - médicaments;
 - batteries;

Overwegende dat de bevoegdheid voor openbare netheid verbrokkeld is, wat de efficiëntie en overzichtelijkheid voor de burgers niet ten goede komt;

Overwegende dat de uitdagingen op het vlak van afval van overkoepelende aard zijn (leefmilieu, gezondheid, openbare ruimte, kringlooeconomie);

Overwegende dat er nog steeds te weinig aandacht is voor bepaalde afvalstromen (sigarettenpeuken, geneesmiddelen, klein giftig afval, textiel, ...);

Overwegende dat het gebrek aan coördinatie een langetermijnvisie (tegen 2050), die toegespitst is op de nuttige toepassing van afval, belemmert;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° een studie uit te voeren om objectief na te gaan welke weerslag een regionalisering van een aantal netheidsdiensten zou hebben op de gewestelijke overheidsfinanciën;
- 2° al naargelang van het resultaat van de studie een strategie uit te werken om het netheidsbeleid te structureren op basis van de verschillende mogelijke scenario's:
 - a) de invoering van een structurele coördinatie en complementariteit tussen het gewest en de gemeenten versnellen met:
 - gemeenschappelijke doelstellingen;
 - eenvormige indicatoren;
 - een sterkere aansturing door het gewest;
 - b) de verplichting invoeren om in alle overheidsbeslissingen aandacht te hebben voor netheid (transversaal beleid);
 - c) één gewestelijke strategie voor het afvalbeheer uitwerken en daarbij;
 - d) negentien verschillende benaderingen vermijden;
 - e) een gelijke behandeling van alle burgers waarborgen;
 - f) investeren in netheid als economische hefboom:
 - door afval om te vormen tot grondstof (kringlooeconomie);
 - door een visie tegen 2050 uit te werken;
 - g) de ophaling en verwerking van specifieke vormen van afval versterken:
 - geneesmiddelen;
 - batterijen;

- appareils électroniques;
- h) mise en place d'un cadre budgétaire stable et ambitieux pour la propreté publique.

SENSIBILISATION & PRÉVENTION

Recommandation 2.1

Sensibiliser les citoyens aux nuisances générées par les déjections canines

Considérant que les déjections canines sont trop nombreuses et restent trop longtemps dans la rue, impactant de ce fait la qualité de vie,

La commission délibérative recommande:

- 1° de rappeler aux propriétaires de chiens l'obligation d'enregistrer leur animal de compagnie;
- 2° de prévoir davantage d'équipements (poubelles) pour les sacs pleins;
- 3° de créer une mascotte et/ou une phrase accrocheuse pour motiver les propriétaires de chiens à maintenir l'espace public propre («Pas de déjection sans sac»).

Recommandation 2.2

Faire de l'économie circulaire et régénérative l'économie primordiale

Considérant l'économie basée sur le jetable et le gaspillage;

Considérant qu'il peut être tiré profit de déchets (seconde vie, énergie...);

La commission délibérative recommande:

- 1° de promouvoir l'économie circulaire par l'information et la formation auprès des enfants, des citoyens de tous âges et des commerçants (réunions, séminaires, vidéos);
- 2° de considérer et d'utiliser le déchet comme une ressource: déchets stratégiques (informatique, métaux rares), énergie (biométhanisation), seconde main;
- 3° de réintégrer en particulier des déchets dans l'industrie du bâtiment, en vue de la transition écologique;
- 4° de promouvoir et de communiquer sur les initiatives de partage de vélos, de matériel de puériculture, de matériel sportif, etc.

- elektronische apparaten;

- h) een stabiel en ambitieus budgettair kader uitwerken voor de openbare netheid.

BEWUSTMAKING & PREVENTIE

Aanbeveling 2.1

De burgers bewustmaken van de overlast die veroorzaakt wordt door hondenuitwerpselen

Overwegende dat er te veel en te lang hondenuitwerpselen blijven liggen op straat, wat een impact heeft op de leefkwaliteit;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de eigenaars van honden eraan te herinneren dat zij verplicht zijn om hun huisdier te registreren;
- 2° meer voorzieningen (vuilnisbakken) te plaatsen om volle zakjes in weg te werpen;
- 3° een mascotte en/of catchy slagzin te bedenken om eigenaars van honden ertoe aan te zetten de openbare ruimte proper te houden ("Geen zakje bij? Laat uw hond dan niet zijn gevoeg doen").

Aanbeveling 2.2

Van de kringlooeconomie en de regeneratieve economie de belangrijkste economie maken

Overwegende dat de economie gebaseerd is op weggooien en verspillen;

Overwegende dat afval nuttig kan worden gebruikt (door het een nieuw leven te geven, te gebruiken voor energie, ...);

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de kringlooeconomie te bevorderen door kinderen, mensen van alle leeftijden en handelaars daarover te informeren en dingen te laten bijleren (via vergaderingen, seminars, filmpjes);
- 2° afval systematisch te beschouwen en te gebruiken als een grondstof: strategisch afval (IT-materiaal, zeldzame metalen), energie (biomethanisatie), tweedehandsspullen;
- 3° in het bijzonder afval in de bouwsector een nieuw leven te geven met het oog op de ecologische transitie;
- 4° deelinitiatieven rond fietsen, materiaal voor kinderverzorging, sportuitrusting enz. aan te moedigen en daarover te communiceren;

- 5° de réinvestir les économies et les gains réalisés au profit de la collectivité et dans la transition écologique bruxelloise;
- 6° d'élaborer un plan d'action pour l'accès et la conversion de commerces à l'économie circulaire.

Recommandation 2.3

Organiser une journée consacrée à la propreté à l'échelle des quartiers

Considérant qu'il faut créer une dynamique positive et vertueuse au sein des quartiers;

Considérant qu'il faut augmenter l'engagement citoyen en faveur de la propreté;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'organiser une journée festive à l'échelle des quartiers au cours de laquelle:
- les parcs et les rues à forte densité seraient collectivement nettoyés;
 - l'espace public serait collectivement nettoyé;
 - la population serait sensibilisée, via des stands, au tri des déchets;
 - des activités pour enfants seraient prévues: lieux festifs, trophées...;
 - une compétition entre quartiers sur une base mesurable serait organisée;
- 2° d'intégrer l'évènement à l'action *Wake-up Clean-up*;
- 3° de soutenir l'évènement, au sein de chaque commune, par une communication adaptée.

Recommandation 2.4

Développer un kit attractif à destination des citoyens, résidents et commerçants, nouveaux ou déjà établis

Considérant que les citoyens sont en perpétuel mouvement;

Considérant que la communication doit s'effectuer de manière compréhensible pour chacun;

La commission délibérative recommande:

- 1° de développer un kit attractif et compréhensible à destination des citoyens, résidents et commerçants, nouveaux ou déjà établis (par exemple: sacs de tri, fiches d'information, agenda d'évènements...);

- 5° de les besparingen en winsten die dat oplevert, ten goede te laten komen aan de samenleving en te herinvesteren in de ecologische transitie in Brussel;

- 6° een actieplan uit te werken om handelszaken toegang te bieden tot en te laten omschakelen naar de kringlooeconomie.

Aanbeveling 2.3

In de wijken een dag organiseren die in het teken staat van netheid

Overwegende dat het nodig is om in de wijken een positieve en heilzame dynamiek op gang te brengen;

Overwegende dat er moet worden gezorgd voor meer burgerengagement op het vlak van netheid;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° een feestdag te organiseren in de wijken, waarbij:
- de parken en dichtbebouwde straten allemaal samen worden schoongemaakt;
 - de hele openbare ruimte wordt schoongemaakt;
 - de bevolking via standjes bewustgemaakt wordt van het belang om afval te sorteren;
 - allerlei activiteiten voor kinderen op touw worden gezet: feestjes, trofeeën, ...;
 - een wedstrijd tussen wijken op basis van meetbare criteria wordt georganiseerd;
- 2° het evenement deel te laten uitmaken van het initiatief *Wake-up Clean-up*;
- 3° het evenement in elke gemeente te ondersteunen door er op een aangepaste manier over te communiceren.

Aanbeveling 2.4

Een aantrekkelijk pakket samenstellen voor zowel nieuwe als reeds gevestigde burgers, bewoners en handelaars

Overwegende dat de burgers voortdurend in beweging zijn;

Overwegende dat er moet worden gecommuniceerd op een manier die iedereen begrijpt;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° een aantrekkelijk en begrijpelijk pakket samen te stellen voor zowel nieuwe als reeds gevestigde burgers, bewoners en handelaars (bijvoorbeeld sorteerkassen, infobrochures, evenementenagenda, ...);

- 2° d'assortir la remise du kit de la signature d'une charte de bonne conduite par laquelle le citoyen, résident ou commerçant, s'engage à s'informer et à se former sur le tri, les collectes et les potentielles contraintes et sanctions;
- 3° de prévoir, autour du kit, une communication inclusive (langue, relais oral lors de soirées d'information, porte-à-porte...) laissée à l'appréciation des communes.

Recommandation 2.5

Réévaluer les études existantes en vue de développer un système de consigne

Considérant la nécessité de diminuer les déchets;

Considérant la nécessité d'augmenter le taux de réutilisation et de recyclage des déchets en général, et des matériaux fortement recyclables en particulier;

Considérant qu'une étude a été menée au sujet de la mise en place d'une consigne;

Considérant qu'il existe des systèmes de consigne sur certains déchets comme les bouteilles en verre et certaines bombonnes de gaz;

La commission délibérative recommande:

de réévaluer les études existantes en vue de développer un système de consigne:

- sur les bouteilles, les canettes, textiles, meubles, appareils électroménagers ou tout autre matériel réutilisable/valorisable;
- organisé dans les points de collecte tels que les supermarchés et les stations de métro et de tram et les gares pour les bouteilles et les canettes, ou les magasins de seconde main pour les textiles, ainsi que dans des points de collecte centralisés pour tous les types de déchets afin de minimiser les déplacements des ménages (mini-recyparks...);
- consistant soit en la récupération de sommes d'argent soit en la restitution de «chèques consignés» numériques téléchargés sur une application pour l'achat d'articles recyclés, de sacs poubelles de couleurs (autres que ceux destinés aux déchets non triés) ou dans les magasins stimulant le remploi;
- harmonisé sur l'ensemble du territoire, de manière à éviter une concurrence déloyale entre Régions qui dessert la cause publique visant à une augmentation du tri des déchets.

- 2° bij de overhandiging van het pakket een gedragscode te laten ondertekenen waardoor de burger, bewoner of handelaar zich ertoe verbindt zichzelf te informeren en bij te leren over de sortering en inzameling van afval en de eventuele verplichtingen en sancties;

- 3° te communiceren over het pakket op een inclusieve manier (taal, mondelinge terugkoppeling tijdens infoavonden, huis-aan-huis, ...) op een manier die wordt overgelaten aan de gemeenten.

Aanbeveling 2.5

De bestaande studies met het oog op de ontwikkeling van een statiegeldsysteem herbeoordelen

Overwegende de noodzaak om de afvalberg te verkleinen;

Overwegende de noodzaak om een hoger percentage hergebruik en recyclage van afval in het algemeen, en van goed recycleerbare materialen in het bijzonder, na te streven;

Overwegende dat er een studie is uitgevoerd over de invoering van een statiegeldsysteem;

Overwegende dat er statiegeldsystemen bestaan voor bepaalde soorten afval, zoals glazen flessen en bepaalde gasflessen;

Beveelt de overlegcommissie aan:

de bestaande studies te herbeoordelen met het oog op de ontwikkeling van een statiegeldsysteem:

- voor flessen, blikjes, textiel, meubels, huishoudelijke apparaten of ander herbruikbaar/nuttig toe te passen materiaal;
- dat wordt georganiseerd bij inzamelpunten zoals supermarkten, metrostations, tramhaltes en treinstations voor flessen en blikjes, of bij tweedehands-winkels voor textiel, alsook bij gecentraliseerde inzamelpunten voor alle soorten afval zodat de gezinnen zich zo weinig mogelijk moeten verplaatsen (mini-containerparken ...);
- waarbij ofwel geld wordt teruggegeven, ofwel in ruil digitale "statiegeldcheques" met een app worden gedownload waarmee gerecycleerde artikelen of gekleurde vuilniszakken (behalve zakken voor niet-gesorteerd afval) kunnen worden gekocht of die gebruikt kunnen worden in winkels die hergebruik stimuleren;
- dat eenvormig is over het volledige grondgebied, waardoor oneerlijke concurrentie tussen de gewesten wordt vermeden, want die zou indruisen tegen het maatschappelijke belang om meer afval te sorteren.

Recommandation 2.6*Développer une application dédiée à la propreté*

Considérant que les citoyens ont des difficultés pour retrouver les informations sur les collectes de déchets, et que ces informations sont souvent dispersées;

La commission délibérative recommande:

1° de développer une application *EcoBxl* comprenant les éléments suivants:

- les horaires hebdomadaires de collecte des déchets;
- une carte indiquant les points de collecte spécifique pour l’huile et les autres déchets spéciaux, ainsi que les toilettes publiques et les fontaines;
- des informations sur le tri;
- des notifications pour les événements spéciaux et dates de collectes;
- des informations sur le coût annuel du salissement de la ville.

2° de réfléchir à l’opportunité de fusionner cette application ou de faire un lien avec les applications existantes complémentaires telles que *FixMyStreet* ou *Fost Plus*;

3° de régulièrement lancer des campagnes de communication (notamment dans le journal communal) à propos de cette application ou, en cas de fusion, des deux applications.

Recommandation 2.7*Intégrer la thématique des déchets à la formation scolaire de manière à modifier les habitudes quotidiennes et familiales*

Considérant l’importance, sur le long terme, de la conscientisation sur les production des déchets dès le plus jeune âge;

Considérant le manque de sensibilisation dans les écoles;

Considérant que le programme scolaire est une compétence communautaire;

Considérant que des animations complémentaires au programme scolaire peuvent être proposées;

La commission délibérative recommande:

1° de prévoir, dans les écoles et en partenariat avec les autorités compétentes, une sensibilisation aux thématiques du recyclage, de la seconde main, et donc

Aanbeveling 2.6*Een app over netheid ontwikkelen*

Overwegende dat het voor de bevolking moeilijk is om informatie te vinden over de afvalophalingen en dat die informatie vaak versnipperd is;

Beveelt de overlegcommissie aan:

1° een app met de naam *EcoBxl* te ontwikkelen die de volgende elementen omvat:

- de wekelijkse afvalophaalmomenten;
- een kaart waarop de specifieke inzamelpunten voor olie en andere vormen van bijzonder afval, maar ook de openbare toiletten en drinkfontein en staan aangeduid;
- informatie over sorteren;
- meldingen over speciale evenementen en ophalingsdata;
- informatie over wat de vervuiling van de stad jaarlijks kost.

2° na te denken over de mogelijkheid om die app samen te voegen of te koppelen met bestaande complementaire apps zoals *FixMyStreet* of *Fost Plus*;

3° regelmatig communicatiecampagnes op te zetten (onder meer in het gemeentelijke infoblad) over die app of beide apps, indien ze samengevoegd zouden worden.

Aanbeveling 2.7*In het onderwijs aandacht schenken aan het thema afval om verandering te brengen in de dagelijkse gewoonten van de gezinnen*

Overwegende het belang, op lange termijn, om kinderen al op zo jong mogelijke leeftijd bewust te maken van de productie van afval;

Overwegende het gebrek aan bewustmaking op de scholen;

Overwegende dat het onderwijsprogramma een gemeenschapsbevoegdheid is;

Overwegende dat er activiteiten kunnen worden voorgesteld die een aanvulling vormen op het onderwijsprogramma;

Beveelt de overlegcommissie aan:

1° op de scholen en in samenwerking met de bevoegde instanties bewustmakingsinitiatieven op te zetten rond thema’s zoals recyclage, tweedehandsspullen en dus

de l'utilisation du déchet comme une ressource ainsi qu'une formation à la fabrication (par exemple de produits ménagers) par soi-même;

- 2° d'assortir cette sensibilisation d'un concours intercommunal et interscolaire (inspiré par ce que fait l'Association des Villes pour la Propreté Urbaine – AVPU) au terme duquel les écoles se verraient décerner des étoiles et les élèves un certificat *Eco Impact Bxl*, de manière à inciter l'ensemble des communes à participer (cf. label international *Eco-School* à Woluwe-Saint-Pierre).

CONTRÔLES & SANCTIONS

Recommandation 3.1

Lutter contre les dépôts clandestins par un système intelligent et uniforme de caméras mobiles

Considérant le besoin d'harmonisation dans la lutte contre les dépôts clandestins;

La commission délibérative recommande:

- 1° de développer la collaboration entre la Région et les communes dans la gestion des caméras mobiles pour combattre les dépôts clandestins;
- 2° de placer les caméras aux endroits adéquats en fonction du taux de dépôts clandestins;
- 3° de s'appuyer sur l'intelligence artificielle et d'autres logiciels de sorte que les caméras ne s'enclenchent que lors des dépôts clandestins;
- 4° de prévoir une rotation des caméras mobiles par exemple toutes les deux semaines ou sur demande (à la demande, par exemple, d'un constructeur en bâtiments pour surveiller l'entrée de son chantier).

Recommandation 3.2

Lutter contre les dépôts clandestins en renforçant les équipes et leur collaboration

Considérant la présence de dépôts clandestins dans les rues;

Considérant la capacité d'intervention de quatre acteurs publics (communes, zones de police, Agence Bruxelles-Propreté, Bruxelles Environnement) pour imposer des sanctions, sur une base légale différente;

Considérant que l'augmentation du budget susciterait le renforcement des équipes pourrait être compensé par une augmentation du montant des amendes et par la baisse du coût lié au ramassage des dépôts clandestins, moins nombreux;

het gebruik van afval als grondstof, en een opleiding te organiseren over het zelf maken van bijvoorbeeld huis-houdelijke producten;

- 2° aan die bewustmakingsinitiatieven een wedstrijd te koppelen tussen scholen van verschillende gemeenten (naar het voorbeeld van wat de Franse vereniging van steden voor openbare netheid doet), waarbij scholen sterren en leerlingen een *Eco Impact Bxl*-attest zouden krijgen, om alle gemeenten ertoe aan te zetten deel te nemen (cf. het internationale label *Eco-School* in Sint-Pieters-Woluwe).

CONTROLES & SANCTIES

Aanbeveling 3.1

Sluikstorten bestrijden met behulp van een slim en eenvormig systeem van mobiele camera's

Overwegende de noodzaak om de strijd tegen sluikstorten te harmoniseren;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° het gewest en de gemeenten nauwer te laten samenwerken om de mobiele camera's die worden ingezet in de strijd tegen sluikstorten, te beheren;
- 2° de camera's op de juiste plaatsen te hangen afhankelijk van de hoeveelheid afval die er wordt gesluikstort;
- 3° gebruik te maken van artificiële intelligentie en andere software, zodat de camera's alleen aanspringen wanneer er wordt gesluikstort;
- 4° te zorgen voor een rotatiesysteem van de mobiele camera's, bijvoorbeeld om de twee weken of op verzoek (bijvoorbeeld van een aannemer om de ingang van zijn bouwwerf in de gaten te houden).

Aanbeveling 3.2

Sluikstorten tegengaan door de teams uit te breiden en beter te laten samenwerken

Overwegende de aanwezigheid van sluikafval in de straten;

Overwegende dat vier openbare instanties (gemeenten, politiezones, Net Brussel, Leefmilieu Brussel) op basis van uiteenlopende wettelijke grondslagen bevoegd zijn om sancties op te leggen;

Overwegende dat de budgetverhoging om de teams uit te breiden zou kunnen worden opgevangen door het bedrag van de boetes te verhogen en door het feit dat er minder gesluikstort zou worden en het dus minder zou kosten om dat op te ruimen;

La commission délibérative recommande:

- 1° de renforcer la collaboration entre les différents agents sanctionneurs (communes, zone de police, Agence Bruxelles-Propreté et Bruxelles Environnement) réunis au sein d'une brigade mixte unique, aux lieux et plages horaires adéquats selon la nécessité;
- 2° d'augmenter le nombre d'agents sanctionneurs présents dans la rue;
- 3° et ce dans la limite des budgets disponibles.

Recommandation 3.3

Instaurer un système harmonisé de contrôle et de sanctions

Considérant l'excès de déchets sauvages;

La commission délibérative recommande:

- 1° de renforcer les équipes chargées des contrôles;
- 2° d'harmoniser l'organisation des contrôles et le système de sanctions entre l'Agence Bruxelles-Propreté, Bruxelles Environnement, zones de police et communes;
- 3° de centraliser les données relatives aux infractions et aux suivi des dossiers.

Recommandation 3.4

Instaurer un système de sanctions, tenant compte des revenus et de la nature des déchets et suffisamment dissuasif pour éviter la récidive

Considérant l'excès de déchets sauvages;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'organiser un système d'amendes adaptées au revenu et remplacées, en cas d'insolvabilité, par une peine alternative;
- 2° de compléter les amendes, en cas de récidive, par les peines suivantes:
 1. cours de civisme et de sensibilisation à la propreté obligatoire donné par l'Agence Bruxelles-Propreté;
 2. amende proportionnelle à la nature des déchets + cours de civisme (différent selon que le contrevenant soit un commerçant ou un citoyen);
 3. amende proportionnelle à la nature des déchets + cours de civisme + travaux d'intérêt général;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de verschillende sanctionerende ambtenaren (van de gemeenten, politiezones, Net Brussel en Leefmilieu Brussel) nauwer te laten samenwerken door hen te verenigen in een eengemaakte gemengde brigade, op geschikte locaties en tijdstippen, afhankelijk van de behoeften;
- 2° het aantal sanctionerende ambtenaren op straat te verhogen;
- 3° en dat binnen de perken van de beschikbare middelen.

Aanbeveling 3.3

Een geharmoniseerd systeem van controles en sancties invoeren

Overwegende de overvloed aan zwerfvuil;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de controleteams uit te breiden;
- 2° de organisatie van de controles en de sanctieregelingen van Net Brussel, Leefmilieu Brussel, de politiezones en de gemeenten op elkaar af te stemmen;
- 3° de gegevens met betrekking tot de overtredingen en de opvolging van de dossiers te centraliseren.

Aanbeveling 3.4

Een sanctieregeling invoeren die afgestemd is op het inkomen en de aard van het afval en die voldoende ontradend is om recidive te voorkomen

Overwegende de overvloed aan zwerfvuil;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° een systeem van inkomensafhankelijke boetes in te voeren die voor onvermogene mensen worden omgezet in een alternatieve straf;
- 2° in geval van recidive de geldboete aan te vullen met de volgende straffen:
 1. een verplichte cursus burgerzin en bewustmaking rond netheid, georganiseerd door Net Brussel;
 2. een geldboete die in verhouding staat tot de aard van het afval + een cursus burgerzin (verschillend naargelang de overtreder een handelaar of burger is);
 3. een geldboete die in verhouding staat tot de aard van het afval + een cursus burgerzin + een taakstraf;

4. en cas de récidive récurrente (après trois fois): sanction pénale;
- 3° de mettre sur pied un système de perception immédiate des amendes à un tarif inférieur à celui des amendes payées ultérieurement;
- 4° de prévoir des montants d'amendes suffisamment dissuasifs pour que l'investissement dans la lutte contre les déchets clandestins conduise *in fine* à une baisse des dépenses liées au ramassage de ces mêmes déchets;
- 5° de rendre publics les noms des entreprises et des personnes morales qui récidivent plusieurs fois en matière de pollution de l'espace public.

AMÉNAGEMENT & INFRASTRUCTURES

Recommandation 4.1

Rendre les corbeilles publiques plus visibles de jour comme de nuit et uniformes sur tout le territoire régional

Considérant que les dispositifs actuels de corbeilles publiques ne sont pas suffisamment visibles;

La commission délibérative recommande:

- 1° de signaler les corbeilles publiques par un équipement uniforme à l'échelle régionale, de couleur vive (fluorescente) avec des bandes réfléchissantes garantissant une visibilité nocturne optimale; d'éventuellement définir cette nouvelle identité visuelle reconnaissable par tous via un concours artistique;
- 2° d'accompagner le dispositif d'une communication simple et efficace inclusive à propos des sanctions, située à proximité de chaque équipement (pictogrammes, QR-code, fléchage dirigeant les usagers vers les autres corbeilles publiques à proximité...).

Recommandation 4.2

Augmenter le nombre des points d'apport volontaire

Considérant que la collecte telle que pratiquée aujourd'hui cause des nuisances (odeurs, encombrement des trottoirs, pollution visuelle...) et doit donc continuer à s'améliorer;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'augmenter fortement le nombre de conteneurs, dans la mesure du possible, enterrés et, à défaut, en surface, et de les distribuer sur le territoire en fonction des résultats de l'étude destinée à déterminer les quartiers

4. bij herhaalde recidive (na drie keer): een strafrechtelijke sanctie;
- 3° een systeem in te voeren voor het onmiddellijk innen van boetes, waarvan het bedrag lager is dan boetes die later worden betaald;
- 4° boetebedragen vast te stellen die voldoende ontradend zijn, opdat de investering in de strijd tegen sluikstorten uiteindelijk leidt tot lagere uitgaven om dat afval op te ruimen.
- 5° de namen van de bedrijven en rechtspersonen die zich meermaals bezondigen aan het vervuilen van de openbare ruimte, openbaar te maken.

INRICHTING & INFRASTRUCTUUR

Aanbeveling 4.1

Ervoor zorgen dat de openbare vuilnisbakken zowel overdag als 's nachts beter zichtbaar zijn en er overal in het gewest hetzelfde uitzien

Overwegende dat de huidige openbare vuilnisbakken onvoldoende zichtbaar zijn;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de openbare vuilnisbakken duidelijk herkenbaar te maken door overal in het gewest eenvormige exemplaren te gebruiken in een felle (fluorescerende) kleur met reflecterende strepen, zodat ze zo goed mogelijk zichtbaar zijn in het donker; die nieuwe, voor iedereen herkenbare visuele identiteit eventueel via een kunstwedstrijd te laten ontwerpen;
- 2° in de buurt van elke vuilnisbak tevens op een eenvoudige en efficiënte inclusieve manier duidelijk te maken wat de sancties zijn (pictogrammen, QR-code, pijltjes om de gebruikers naar de andere openbare vuilnisbakken te leiden die zich in de buurt bevinden ...).

Aanbeveling 4.2

Het aantal vrijwillige inzamelpunten uitbreiden

Overwegende dat de afvalophaling, zoals die vandaag gebeurt, hinder teweegbrengt (geurhinder, overvolle voetpaden, visuele vervuiling enz.) en dus verder moet worden verbeterd;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° het aantal containers sterk te verhogen, waar mogelijk ondergronds en zo niet bovengronds; en die te spreiden over het grondgebied op basis van de resultaten van de studie die ertoe strekt te bepalen welke wijken in

pouvant bénéficier d'une infrastructure enterrée et à répartir équitablement les infrastructures entre quartiers;

- 2° d'en assurer l'accessibilité physique (à une distance maximale de cinq minutes à pied pour toutes et tous) et l'inclusivité (gratuité);
- 3° d'en renforcer la gestion proportionnellement au nombre de points d'apport volontaire supplémentaires;
- 4° d'assortir le dispositif d'objectifs chiffrés dans le temps et mesurables au moyen de scans permettant l'identification du contenu et le niveau de remplissage, en fonction des possibilités techniques et budgétaires.

Recommandation 4.3

Permettre le stockage des déchets grâce à des locaux dédiés

Considérant le manque de place dont disposent les appartements pour entreposer les déchets et l'interdiction fréquente d'entreposer les déchets sur les balcons et terrasses;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'obliger à la création de locaux de stockage de poubelles dédiés (comme ça a déjà été rendu obligatoire pour les locaux à vélos) dans les nouvelles constructions et dans les maisons divisées en appartements, dans les caves, cours ou jardins en fonction des possibilités, de l'accessibilité et des nuisances éventuelles;
- 2° en fonction de l'espace disponible (au-delà d'une certaine surface), d'obliger à séparer le local à poubelles du local à vélos;
- 3° en-dessous de cette surface, de permettre la fusion du local à poubelles et du local à vélos en un local multi-usages pour autant que les deux usages soient aisés.

Recommandation 4.4

Améliorer l'accès aux toilettes gratuites

Considérant le manque de toilettes publiques et le problème des mictions sauvages et de la pollution olfactive conséquente;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'augmenter fortement le nombre de toilettes publiques gratuites dans les gares, rues, parcs, parkings, zones denses..., et de les distribuer sur le territoire en fonction des résultats d'une étude destinée à cibler

aanmerking komen voor ondergrondse infrastructuur en de infrastructuur billijk te verdelen tussen de wijken;

- 2° ervoor te zorgen dat die fysiek toegankelijk (op maximaal vijf minuten wandelafstand voor iedereen) en inclusief (gratis) zijn;
- 3° het beheer ervan te versterken in verhouding tot het aantal extra vrijwillige inzamel punten;
- 4° aan het systeem tijdgebonden streefcijfers te koppelen die gemeten kunnen worden met behulp van scans, waarmee kan worden vastgesteld wat er in de container zit en hoe vol die is, al naargelang van wat er technisch en budgettair mogelijk is.

Aanbeveling 4.3

Het mogelijk maken om afval te stockeren in speciaal daarvoor bestemde ruimten

Overwegende dat er in appartementen te weinig plaats is om afval op te slaan en het vaak verboden is om afval op te slaan op balkons en terrassen;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de verplichting op te leggen om in nieuwbouwprojecten en woningen die opgedeeld zijn in appartementen, te voorzien in een opslagruimte voor vuilnisbakken (naar analogie met de verplichting om te voorzien in fietsstallingen) in de kelder, de binnenplaats of de tuin, al naargelang van de mogelijkheden, toegankelijkheid en eventuele hinder;
- 2° al naargelang van de beschikbare ruimte (boven een bepaalde oppervlakte), het vuilnislokaal verplicht gescheiden te houden van de fietsstalling;
- 3° indien die oppervlakte minder bedraagt, toe te laten om het vuilnislokaal en de fietsstalling samen te voegen tot één ruimte voor meerdere gebruiksdoeleinden, in zoverre die op een comfortabele manier voor beide doeleinden kan worden gebruikt.

Aanbeveling 4.4

Gratis toiletten toegankelijker maken

Overwegende het tekort aan openbare toiletten en het probleem van wildplassen en de daaruit voortvloeiende geurhinder;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° het aantal gratis toegankelijke openbare toiletten in de stations, straten, parken, parkings en dichtbevolkte gebieden aanzienlijk te verhogen; en die over het grondgebied te spreiden op basis van de resultaten

les zones les plus pertinentes à un tel déploiement, ainsi que d'une consultation des acteurs du secteur, en veillant à leur propreté permanente et à leur signalisation suffisante pour tous les publics (inclusion);

- 2° d'augmenter les partenariats avec les établissements horeca et les commerces en généralisant à toute la Région le concept de «toilettes accueillantes» existant à la ville de Bruxelles (accès gratuit en échange de l'octroi d'une prime pour l'utilisation et le nettoyage des WC) ou via d'autres incitants (réduction de taxes ou de la facture d'eau).

Recommandation 4.5

Intégrer la propreté et sa gestion dès la conception d'un nouveau projet et valoriser l'embellissement de la ville via la création de nouveaux espaces verts

Considérant que la propreté urbaine doit être traitée et intégrée en amont, dès la phase de conception de l'espace public;

Considérant que la propreté urbaine constitue un levier essentiel pour améliorer durablement le cadre de vie;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'intégrer la propreté et sa gestion comme critère contraignant dans tout projet d'urbanisme, d'aménagement et de mobilité;
- 2° d'intégrer le concept d'embellissement de la ville via de beaux espaces verts au sol entretenus – pas de bacs à fleurs qui attirent les déchets («un bel espace vert incite à le garder propre»); de faire en sorte que les jardins soient exempts de déchets, tout comme les espaces publics (places, marchés, brocantes).

ORGANISATION DES COLLECTES & MÉTIERS DE LA PROPRETÉ

Recommandation 5.1 (anciennement 5.2)

Élargir les horaires d'ouverture des recyparks et en renforcer l'accessibilité

Considérant que l'affluence dans les recyparks varie en fonction des jours de la semaine;

van een studie die ertoe strekt de gebieden te bepalen waar het het meest zinvol zou zijn om die te plaatsen, alsook op basis van een raadpleging van de sector; waarbij erop toegezien dient te worden dat zij proper blijven en zij voor iedereen (inclusie) voldoende duidelijk worden aangegeven;

- 2° sterker in te zetten op samenwerking met de horecazen en winkels door het concept “gastvrije toiletten”, dat vandaag al bestaat in de stad Brussel (mensen gratis naar toilet laten gaan in ruil voor een premie voor het gebruik en de schoonmaak van de wc's), uit te breiden over het hele gewest of er andere stimuli aan te verbinden (belastingvermindering of korting op de waterfactuur).

Aanbeveling 4.5

Reeds in de ontwerpfase van nieuwe projecten aandacht schenken aan netheid en het beheer ervan en de stadsverfraaiing bevorderen door nieuwe groene ruimten aan te leggen

Overwegende dat stedelijke netheid reeds in een vroeg stadium, vanaf het ontwerp van de openbare ruimte, aandacht moet krijgen en moet worden aangepakt;

Overwegende dat stedelijke netheid een essentiële hefboom vormt voor een duurzame verbetering van de leefomgeving;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° netheid en netheidsbeheer als dwingend criterium op te nemen in elk stedenbouwkundig project, ruimtelijke ordeningsproject of mobiliteitsproject;
- 2° het concept stadsverfraaiing te laten doordringen via goed onderhouden, mooie groene grondruimten zonder bloembakken waarin afval kan worden gegooid (“een mooie groene ruimte nodigt uit om netjes gehouden te worden”); ervoor te zorgen dat de tuinen vrij zijn van afval, net als de openbare ruimten (pleinen, markten, brocantes).

ORGANISATIE VAN DE OPHALINGEN & NETHEIDSBEROEPEN

Aanbeveling 5.1 (voorheen 5.2)

De openingsuren van de containerparken uitbreiden en ze toegankelijker maken

Overwegende dat de bezoekersaantallen van de containerparken variëren naargelang van de dag van de week;

Considérant que les citoyens sont moins nombreux à travailler le week-end et ont donc davantage la possibilité de se rendre dans les recyparks le samedi et le dimanche;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'élargir les horaires d'ouverture des recyparks le week-end (9 h-20 h) et de réduire les horaires d'ouverture en matinée pendant la semaine; d'adapter les horaires sur la base d'une analyse de fréquentation;
- 2° d'adapter les recyparks aux personnes à mobilité réduite (PMR);
- 3° d'impliquer le personnel des recyparks dans l'aide au dépôt des encombrants, en fonction des contrats adéquats et de la prise en compte de la pénibilité du travail;
- 4° d'augmenter le nombre de recyparks en fonction de la fréquentation, des moyens disponibles et des contraintes foncières / du territoire.

Recommandation 5.2 (anciennement 5.3)

Adapter les horaires des collectes

Considérant que les collectes, organisées pendant les heures de pointe, perturbent le trafic;

Considérant que les collectes, organisées pendant les heures calmes et notamment en soirée, engendrent des nuisances sonores pour les citoyens;

La commission délibérative recommande:

- 1° en collaboration avec les communes, de fixer les heures de collecte après l'heure de pointe du soir, entre 20 h et 23 h 30, et d'élargir les plages horaires prévues pour le dépôt des sacs en voirie; ou de maintenir les heures de collecte en soirée mais d'élargir les plages horaires prévues pour le dépôt des sacs en voirie;
- 2° de généraliser sur l'ensemble du territoire la collecte hebdomadaire unique des déchets résiduels et en fonction des nécessités dans les zones les plus denses, d'augmenter le nombre de collectes hebdomadaires des déchets organiques (passant de une à deux), de manière à renforcer le tri;
- 3° d'engager plus de personnel et/ou d'augmenter le nombre de camions, et de rendre l'emploi d'éboueur plus attractif en augmentant les salaires, en octroyant des avantages ou en mettant en place des incitations au travail, dans la limite des budgets disponibles et en concertation avec les représentants du personnel.

Overwegende dat veel mensen in het weekend niet moeten werken en dus op zaterdag en zondag meer tijd hebben om naar het containerpark te gaan;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de openingsuren van de containerparken tijdens het weekend uit te breiden (van 9.00 tot 20.00 uur) en de openingsuren op weekdagen in de voormiddag te verminderen; de openingsuren aan te passen op basis van een analyse van de bezoekersaantallen;
- 2° de containerparken aan te passen voor personen met beperkte mobiliteit (PBM's);
- 3° het personeel van de containerparken te laten helpen bij het deponeren van grofvuil, op basis van passende contracten en met aandacht voor de zwaarte van het werk;
- 4° het aantal containerparken te verhogen al naargelang van de bezoekersaantallen, de beschikbare middelen en de beperkingen van het terrein of het gebied.

Aanbeveling 5.2 (voorheen 5.3)

De tijdstippen van de ophalingen aanpassen

Overwegende dat ophalingen tijdens de spitsuren het verkeer verstoren;

Overwegende dat ophalingen tijdens de daluren en in het bijzonder 's avonds geluidshinder veroorzaken voor de omwonenden;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° de afvalinzameling in samenwerking met de gemeenten na de avondspits (tussen 20.00 en 23.30 uur) in te plannen en de tijdsblokken waarin de zakken buiten mogen worden gezet, uit te breiden; of de inzamelmomenten 's avonds te behouden, maar de tijdsblokken waarin de zakken buiten mogen worden gezet uit te breiden;
- 2° de eenmalige wekelijkse ophaling van restafval uit te breiden over het hele grondgebied en, al naargelang van de noden in de dichtst bevolkte gebieden, het aantal wekelijkse ophalingen van organisch afval te verhogen (van één naar twee), zodat er meer gesorteerd wordt;
- 3° meer personeel aan te werven en/of het aantal vuilniswagens te verhogen, het beroep van vuilnisophaler aantrekkelijker te maken door het loon te verhogen, bijkomende voordelen toe te kennen of stimuli in te voeren om werkkijver te belonen, binnen de perken van de beschikbare middelen en in overleg met de personeelsvertegenwoordigers.

Recommandation 5.3 (anciennement 5.4)*Développer la collecte d'encombrants à domicile*

Considérant que la collecte à domicile est limitée à trois mètres cubes par an par ménage;

Considérant que l'insuffisance des collectes incite aux dépôts clandestins;

La commission délibérative recommande:

- 1° en fonction des moyens disponibles et moyennant le respect de balises destinées à éviter les abus, de permettre aux personnes à mobilité réduite (PMR) ou souffrant d'autres difficultés physiques (mal de dos...) de bénéficier de l'aide des agents pour déposer leurs encombrants;
- 2° de proposer des renseignements sur les ressourceries pour qu'elles viennent à domicile.

Recommandation 5.4 (anciennement 5.5)*Développer les recyparks mobiles*

Considérant que plus de 50 % des ménages bruxellois n'ont pas de voiture;

La commission délibérative recommande:

- 1° de prévoir des recyparks mobiles:
 - à une fréquence de minimum deux fois par an dans les quartiers à forte densité et de minimum un fois par an dans les autres quartiers;
 - pour une durée d'une semaine complète (week-end inclus) pour que tous les résidents aient le temps de venir déposer leur déchets; dans une zone et non une rue;
 - destinés également à la collecte des petits déchets: huiles, peinture, appareils électroniques...;
 - disposant d'une recyclerie;
 - plus visibles (couleurs, pancartes...)
- 2° d'adapter leur fréquence en fonction d'une analyse des besoins.

Recommandation 5.5 (anciennement 5.6)*Adapter le nombre des balayeurs de rue aux besoins et les responsabiliser*

Considérant l'excès permanent de déchets dans l'espace public;

Aanbeveling 5.3 (voorheen 5.4)*De ophaling van grofvuil aan huis uitbreiden*

Overwegende dat de ophaling aan huis beperkt is tot drie kubieke meter per jaar per gezin;

Overwegende dat het te lage aantal ophalingen sluikstorten in de hand werkt;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° al naargelang van de beschikbare middelen en mits een bepaalde lijn wordt getrokken om misbruik te vermijden, personen met beperkte mobiliteit (PBM's) of andere fysieke problemen (rugpijn, ...) bij het aanbieden van hun grofvuil te laten helpen door de ophalers;
- 2° informatie te verstrekken over de kringloopwinkels die bij mensen thuis komen.

Aanbeveling 5.4 (voorheen 5.5)*Sterker inzetten op mobiele containerparken*

Overwegende dat meer dan 50% van de Brusselse gezinnen geen wagen heeft;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° mobiele containerparken op te zetten:
 - minstens twee keer per jaar in de dichtbevolkte wijken en minstens één keer per jaar in de andere wijken;
 - gedurende een periode van een volledige week (inclusief tijdens het weekend), zodat alle bewoners de kans krijgen om hun afval te komen deponeren; in een bepaalde zone en niet in een straat,
 - ook voor de inzameling van klein afval: oliën, verf, elektronische apparaten, ...;
 - met een kringloopwinkel;
 - die zichtbaarder zijn (kleuren, bordjes);
- 2° de frequentie aan te passen op basis van een behoeftenanalyse.

Aanbeveling 5.5 (voorheen 5.6)*Het aantal straatvegers aanpassen aan de behoeften en hen meer verantwoordelijkheid geven*

Overwegende de voortdurende buitensporige hoeveelheid afval in de openbare ruimte;

Considérant qu'il importe de mener des actions rapides et efficaces dont les résultats sont immédiats et qui ne nécessitent pas de longues procédures administratives et des équipements coûteux;

La commission délibérative recommande:

- 1° d'adapter le nombre des balayeurs de rue aux besoins et de les responsabiliser en leur octroyant notamment la responsabilité d'une zone (d'un quartier), mais en permettant à l'organisation une certaine flexibilité dans la gestion quotidienne;
- 2° de créer du lien social entre les balayeurs de rue et les résidents de sorte à:
 - renforcer la motivation des balayeurs de rue;
 - créer de la solidarité humaine et des contacts plus humains;
 - renforcer la connaissance dans le chef des balayeurs de leur quartier et donc des problèmes spécifiques à leur zone et des endroits à surveiller;
 - éviter l'anonymat créé par l'engagement de personnes;
 - inciter au bénévolat et à l'engagement d'ambassadeurs de la propreté;
 - veiller à la sécurité des balayeurs de rue;
- 3° de proposer des jobs étudiants pendant les congés des balayeurs;
- 4° en fonction des moyens disponibles, de centraliser l'engagement des balayeurs de rue au sein de l'Agence Bruxelles-Propreté, et de créer un lien structurel entre balayeurs de rue et services de contrôle et de sanctions en termes d'information quel que soit l'organisme: commune, Agence Bruxelles-Propreté, STIB, etc.

V. Annexes

Annexe 1: [Propositions de recommandations soumises à la discussion](#)

Annexe 2: [Propositions de recommandations modifiées suite à la discussion](#)

Annexe 3: [Propositions de recommandations soumises au vote](#)

Annexe 4: Amendements

Amendement n° 1

(de Mounir Laarissi)

Overwegende dat het belangrijk is om snel en doeltreffend in te grijpen met onmiddellijk resultaat zonder lange administratieve procedures te moeten doorlopen of dure uitrustingen te moeten gebruiken;

Beveelt de overlegcommissie aan:

- 1° het aantal straatvegers aan te passen aan de behoeften en hen meer verantwoordelijkheid te geven door hen een zone (van een wijk) toe te wijzen, maar ervoor te zorgen dat het dagelijkse beheer enigszins flexibel blijft verlopen;
- 2° een sociale band te creëren tussen de straatvegers en de bewoners, met als doel:
 - de straatvegers meer te motiveren;
 - de sociale verbondenheid en het menselijk contact te bevorderen;
 - ervoor te zorgen dat de straatvegers hun wijk beter kennen en zodoende op de hoogte zijn van de specifieke problemen van hun zone en weten welke plaatsen extra aandacht vergen;
 - anonimiteit door de aanwerving van personen te vermijden;
 - vrijwilligerswerk en de inzet van netheidsambassadeurs te stimuleren;
 - aandacht te schenken aan de veiligheid van de straatvegers;
- 3° jobstudenten in te schakelen wanneer de straatvegers met verlof zijn;
- 4° al naargelang van de beschikbare middelen de aanwerving van straatvegers te centraliseren bij Net Brussel, en te zorgen voor een structurele koppeling tussen de straatvegers en de controle- en sanctiediensten op het vlak van informatieverstrekking, ongeacht de betrokken instantie: gemeente, Net Brussel, MIVB enz.

V. Bijlagen

Bijlage 1: [Ter bespreking voorgelegde voorstellen van aanbevelingen](#)

Bijlage 2: [Op grond van de bespreking gewijzigde voorstellen van aanbevelingen](#)

Bijlage 3: [Ter stemming voorgelegde voorstellen van aanbevelingen](#)

Bijlage 4: Amendementen

Amendement nr. 1

(van Mounir Laarissi)

Proposition de recommandation 1.5

Au point 2°, supprimer le b.

Amendement n° 2

(de Clémentine Barzin)

Proposition de recommandation 2.5

Insérer les mots «*de réévaluer les études existantes en vue*» avant les mots «de développer un système de consigne».

Amendement n° 3

(de Stijn Bex)

Proposition de recommandation 3.5

Supprimer la proposition.

Amendement n° 4

(d'Angelina Chan)

Proposition de recommandation 5.2

Supprimer le point 2°.

Amendement n° 5

(de Mounir Laarissi)

Proposition de recommandation 5.4

Supprimer les points 1°, 2° et 3°.

Amendement n° 6

(de Clémentine Barzin)

Proposition de recommandation 5.6

Remplacer, dans le titre, les mots «augmenter fortement» par les mots «*adapter aux besoins*» et, au 1er tiret, les mots «de responsabiliser les balayeurs de rue» par les mots «*d'adapter le nombre des balayeurs de rue aux besoins et de les responsabiliser*».

Amendement n° 7

(d'Oliver Rittweger de Moor)

Proposition de recommandation 5.6

Insérer un nouveau point 1° rédigé comme suit: «*d'augmenter fortement le nombre de balayeurs de rue*».

Annexe 5: [Évaluation](#)

Annexe 6: Composition de la commission délibérative

Voorstel van aanbeveling 1.5

In punt 2°, b schrappen.

Amendement nr. 2

(van Clémentine Barzin)

Voorstel van aanbeveling 2.5

De woorden “*de bestaande studies met het oog op de ontwikkeling van*” invoegen voor de woorden “een statiegeldsysteem”, het woord “ontwikkelen” schrappen en het woord “*herbeoordelen*” toevoegen na het woord “statiegeldsysteem”.

Amendement nr. 3

(van Stijn Bex)

Voorstel van aanbeveling 3.5

Het voorstel schrappen.

Amendement nr. 4

(van Angelina Chan)

Voorstel van aanbeveling 5.2

Punt 2 schrappen.

Amendement nr. 5

(van Mounir Laarissi)

Voorstel van aanbeveling 5.4

De punten 1, 2 en 3 schrappen.

Amendement nr. 6

(van Clémentine Barzin)

Voorstel van aanbeveling 5.6

In de titel de woorden “fors verhogen” vervangen door de woorden “*aanpassen aan de behoeften*” en bij het eerste streepje de woorden “de straatvegers meer verantwoordelijkheid te geven” vervangen door de woorden “*het aantal straatgevers aan te passen aan de behoeften en hen meer verantwoordelijkheid te geven*”.

Amendement nr. 7

(van Oliver Rittweger de Moor)

Voorstel van aanbeveling 5.6

Een nieuw punt 1 invoegen, dat luidt als volgt: “*het aantal straatvegers fors te verhogen*”.

Bijlage 5: [Evaluatie](#)

Bijlage 6: Samenstelling van de overlegcommissie

45 citoyens

CRITÈRES	CATÉGORIES	NOMBRE
genre	hommes	22
	femmes	23
âge	16 à 29 ans	12
	30 à 44 ans	13
	45 à 64 ans	13
	65 ans et +	7
répartition géographique	centre 1 (1000 / 1020 / 1120 / 1130)	7
	centre 2 (1040 + 1050)	5
	nord-ouest (1080 + 1081 + 1082 + 1083 + 1090)	8
	nord-est (1030 + 1140 + 1210)	7
	est (1150 + 1200)	4
	sud-ouest (1060 + 1070 + 1190)	9
	sud-est (1160 + 1170 + 1180)	5
langue	français	36
	néerlandais	9
niveau de formation	pas de diplôme / secondaire inférieur	15
	secondaire supérieur	12
	supérieur	18

14 parlementaires

PRÉNOM NOM	FONCTION AU SEIN DE LA COMMISSION DÉLIBÉRATIVE	GROUPE POLITIQUE
Aurélié Czekalski	Présidente	MR
Clémentine Barzin	Membre	MR
Angelina Chan	Membre	MR
Ismail Luahabi	Membre	MR
Isabelle Emmery	Membre	PS
Yannick Piquet	Membre	PS
Cécile Vainsel	Membre	PS
Francis Dagrin	Membre	PTB
Danaé Michaux Maimone	Membre	PTB
Oliver Rittweger de Moor	Membre	PTB
Mounir Laarissi	Membre	Les Engagés
Kalvin Soiresse Njall	Membre	Ecolo
Stijn Bex	Membre	Groen
Fouad Ahidar	Membre	Team Fouad Ahidar

– Confiance est faite aux rapporteurs pour la rédaction du rapport.

Les Rapporteurs,

Angelina CHAN
Stijn BEX
Jozef D.
Elisa D.

La Présidente,

Aurélié CZEKALSKI

45 burgers

CRITERIA	CATEGORIEËN	AANTAL
geslacht	mannen	22
	vrouwen	23
leeftijd	tussen 16 en 29 jaar	12
	tussen 30 en 44 jaar	13
	tussen 45 en 64 jaar	13
	65 jaar en ouder	7
geografische spreiding	centrum 1 (1000 / 1020 / 1120 / 1130)	7
	centrum 2 (1040 + 1050)	5
	noordwesten (1080 + 1081 + 1082 + 1083 + 1090)	8
	noordoosten (1030 + 1140 + 1210)	7
	oosten (1150 + 1200)	4
	zuidwesten (1060 + 1070 + 1190)	9
	zuidoosten (1160 + 1170 + 1180)	5
taal	Frans	36
	Nederlands	9
opleiding- sniveau	geen diploma / lager middelbaar	15
	hoger middelbaar	12
	hoger onderwijs	18

14 parlementsleden

VOORNAAM NAAM	FUNCTIE IN DE OVERLEGCOMMISSIE	POLITIEKE FRACTIE
Aurélié Czekalski	Voorzitster	MR
Clémentine Barzin	Lid	MR
Angelina Chan	Lid	MR
Ismail Luahabi	Lid	MR
Isabelle Emmery	Lid	PS
Yannick Piquet	Lid	PS
Cécile Vainsel	Lid	PS
Francis Dagrin	Lid	PTB
Danaé Michaux Maimone	Lid	PTB
Oliver Rittweger de Moor	Lid	PTB
Mounir Laarissi	Lid	Les Engagés
Kalvin Soiresse Njall	Lid	Ecolo
Stijn Bex	Lid	Groen
Fouad Ahidar	Lid	Team Fouad Ahidar

– Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.

De Rapporteur,

Angelina CHAN
Stijn BEX
Jozef D.
Elisa D.

De Voorzitter,

Aurélié CZEKALSKI